

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग

सिंहदरबार, काठमाडौं

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा नेपालको संविधान र प्रचलित कानून बमोजिम सङ्घीय सञ्चित कोषबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारमा हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई गरिएको सिफारिस

सिफारिस मिति: २०८२/११/२९ गते शुक्रबार

१. पृष्ठभूमि

सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकार गरी तीन तहको रहेको छ। नेपालको संविधानमा तीनै तहका सरकारका बीचमा राज्यशक्तिको बाँडफाँट गरिएको छ। तहगत सरकार बीचको सम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था संविधानले नै सुनिश्चित गरेको छ। अन्तर सरकारी वित्तीय सम्बन्धको महत्वपूर्ण अवयवको रूपमा अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण रहेको छ भने अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको महत्वपूर्ण माध्यमको रूपमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रहेको छ।

नेपालको संविधानको अनुसूचीमा उल्लिखित तहगत सरकारको अधिकारको विश्लेषण गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूमा खर्च जिम्मेवारीको अनुपातमा राजस्व परिचालन गर्ने अधिकार न्यून रहेको छ भने नेपाल सरकारमा राजस्व परिचालनको अधिकार अधिक रहेको देखिन्छ। समान तहका सरकारहरूबीच भौगोलिक तथा जनसाङ्ख्यिक विविधता र आर्थिक, सामाजिक तथा भौतिक विकासको असमान अवस्थाले गर्दा उनीहरूको खर्चको आवश्यकता र राजस्व परिचालन क्षमताबीचमा असमानता रहेको छ। यस्तो परिस्थितिमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको खर्च आवश्यकता र राजस्व क्षमता बीचको वित्तीय अन्तरलाई न्यूनीकरण गर्न नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूलाई अनुदान दिनुपर्ने संवैधानिक एवम् कानूनी प्रवन्ध रहेको छ।

नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमताको आधारमा वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरण गर्नुपर्ने र त्यस्तो अनुदान वितरणकालागि सिफारिस गर्ने काम, कर्तव्य र अधिकार राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको हुने व्यवस्था नेपालको संविधान र अन्य प्रचलित कानूनहरूमा समेत गरिएको छ।

२. सिफारिसका आधारहरू

क. संवैधानिक एवम् कानूनी प्रवन्ध

नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई वित्तीय समानीकरण अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा सिफारिस गर्दा आयोगले नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनमा रहेका देहाय बमोजिमका प्रवन्धहरूलाई मुख्य आधारको रूपमा लिएको छ।

- नेपालको संविधानको धारा ६० को उपधारा (३), (४) र (६) तथा धारा २५१ को उपधारा (१) को देहाय खण्ड (घ),
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा ३ को उपदफा (१) को देहाय खण्ड (घ) एवम् दफा १६ को उपदफा (१) र (२),

- अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ८ को उपदफा (१), दफा १८ को उपदफा (२) र दफा २८।

ख. अन्य आधार

राष्ट्रिय सभा सङ्घीयता कार्यान्वयन अध्ययन तथा अनुगमन संसदीय विशेष समिति, २०७९

- नेपाल सरकारबाट प्रदेश र स्थानीय सरकार र प्रदेशबाट स्थानीय सरकारको वित्तीय हस्तान्तरणमा वित्तीय समानीकरण अनुदानको अंश बजेटको अनुपातमा बढाउँदै लैजाने विधिको परिपालना गर्ने।
- वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरणमा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कीय विवरण र बाँडफाँटलाई पारदर्शी र विश्वासयोग्य बनाउने।

नेपाल सरकारको सङ्घीयता कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्ययोजना, २०७९

- प्रदेश र स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने वित्तीय हस्तान्तरणको परिमाण राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसबमोजिम हुने संविधानको व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने/गराउने।

राष्ट्रिय समन्वय परिषदको निर्णय, २०८० आषाढ

- कार्यविस्तृतीकरण परिमार्जन गरी तीनै तहको अधिकारमा स्पष्टता ल्याउने।
- तीन तहका सरकारबीच विकास आयोजनामा दोहोरोपना हटाउने र तादात्म्यता कायम गर्ने।
- तीनै तहबाट जाने अनुदानको शीर्षक, रकम र प्रकृति अध्ययन गरी दोहोरो अनुदान बन्द गर्ने।

३. तथ्याङ्कको स्रोत

आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा नेपाल सरकारबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारमा हस्तान्तरण गरिने वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण निर्धारण गर्दा आयोगबाट प्रयोगमा ल्याइएका तथ्याङ्क र तीनको स्रोत तालिका नं. १ उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १

वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिसमा प्रयोग गरिएको तथ्याङ्क सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सूचक	तथ्याङ्कको स्रोत
१.	जनसङ्ख्या	• राष्ट्रिय जनगणना २०७८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
२.	क्षेत्रफल (भूगोल)	• नेपाल राजपत्र
३.	मानव विकास सूचकाङ्क	• नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०२०, राष्ट्रिय योजना आयोग
४.	प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूमा रहेको आर्थिक, सामाजिक असमानता सूचकाङ्क	• राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगबाट गरिएको अध्ययन (२०७६)

क्र.सं.	सूचक	तथ्याङ्कको स्रोत
५.	पूर्वाधार विकास ५.१ सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच) ५.२ विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच) ५.३ सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच) ५.४ खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच) ५.५ सरसफाइ (शौचालयको उपलब्धता) ५.६ शहरीकरणको अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> • गत आ.व. को सिफारिसमा प्रयोग भएको तथ्याङ्क • राष्ट्रिय जनगणना २०७८
७.	खर्चको आवश्यकता र राजस्व उठाउन सक्ने क्षमता	<ul style="list-style-type: none"> • राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगबाट गरिएको अध्ययन (२०७५)
८.	कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन सूचक	<ul style="list-style-type: none"> • महालेखा परीक्षकको कार्यालय • अर्थ मन्त्रालय • सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय • वन तथा वातावरण मन्त्रालय • शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय • स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय • महालेखा नियन्त्रक कार्यालय • राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड • प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरू

घ. अनुदान सिफारिस गर्न लिइएका आधार (सूचक) र ढाँचा:

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा नेपाल सरकारबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारमा हस्तान्तरण गरिने वित्तीय समानीकरण अनुदानको निर्धारण गर्दा न्यूनतम अनुदान, सुत्रमा आधारित अनुदान र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा आधारित अनुदानका रूपमा वर्गिकरण गरी देहायका सूचक, भार र तथ्याङ्क प्रयोग गरिएको छ।

१. न्यूनतम अनुदान तर्फ:

१.१. प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदान

प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदान रू. १५ अर्ब ३७ करोड ५८ लाख निर्धारण गरिएको छ जुन प्रदेश सरकारले पाउने कुल वित्तीय समानीकरण अनुदानको २५ प्रतिशत हुन आउँछ। जनसङ्ख्या र क्षेत्रफललाई ५०/५० प्रतिशत भार दिई प्रत्येक प्रदेशले प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदानको हिस्सा निर्धारण गरिएको छ। प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण तालिका नं. २ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. २

प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण

प्रदेश	न्यूनतम अनुदान (रू. लाखमा)
कोशी प्रदेश	२८२६४
मधेश प्रदेश	१९०६०
बागमती प्रदेश	२७५४२

प्रदेश	न्यूनतम अनुदान (रु. लाखमा)
गण्डकी प्रदेश	१८२२७
लुम्बिनी प्रदेश	२४६५७
कर्णाली प्रदेश	१७८७४
सुदूरपश्चिम प्रदेश	१८१३४
जम्मा	१५३७५८

१.२. स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदान

आ.व. २०८३/८४ मा स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम समानीकरण अनुदान रकम रु. ३० अर्ब ८३ करोड निर्धारण गरिएको छ जुन स्थानीय सरकारले पाउने कुल वित्तीय समानीकरण अनुदानको ३४.१८ प्रतिशत हुन आउँछ। स्थानीय सरकारले जनसंख्याको आधारमा पाउने न्यूनतम समानीकरण अनुदानको परिमाण तालीका नं. ३ बमोजिम र भूगोलको आधारमा प्राप्त गर्ने न्यूनतम समानीकरण अनुदानको परिमाण तालीका नं. ४ बमोजिम निर्धारण गरिएको छ।

तालिका नं. ३

स्थानीय सरकारले जनसङ्ख्याको आधारमा प्राप्त गर्ने न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण

क्र.सं.	जनसङ्ख्या	अनुदान रकम (रु.लाखमा)
१	१०,००० भन्दा कम	१७५
२	१०,००० देखि २०,००० भन्दा कम	२००
३	२०,००० देखि ३०,००० भन्दा कम	२२५
४	३०,००० देखि ४०,००० भन्दा कम	२५०
५	४०,००० देखि ५०,००० भन्दा कम	२७५
६	५०,००० देखि ६०,००० भन्दा कम	३००
७	६०,००० देखि ७०,००० भन्दा कम	३२५
८	७०,००० देखि ८०,००० भन्दा कम	३५०
९	८०,००० देखि ९०,००० भन्दा कम	३७५
१०	९०,००० देखि १,००,००० भन्दा कम	४००
११	१,००,००० देखि १,१०,००० भन्दा कम	४२५
१२	१,१०,००० देखि १,२०,००० भन्दा कम	४५०
१३	१,२०,००० देखि १,३०,००० भन्दा कम	४७५
१४	१,३०,००० देखि १,४०,००० भन्दा कम	५००
१५	१,४०,००० देखि १,५०,००० भन्दा कम	५२५
१६	१,५०,००० देखि १,६०,००० भन्दा कम	५५०
१७	१,६०,००० देखि १,७०,००० भन्दा कम	५७५
१८	१,७०,००० देखि १,८०,००० भन्दा कम	६००
१९	१,८०,००० देखि १,९०,००० भन्दा कम	६२५
२०	१,९०,००० देखि २,००,००० भन्दा कम	६५०
२१	२,००,००० वा सो भन्दा बढी	६७५

तालिका नं. ४

स्थानीय सरकारले क्षेत्रफलको आधारमा प्राप्त गर्ने न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण

क्र.सं.	क्षेत्रफल	अनुदान रकम (रु.लाखमा)
१	१०० वर्ग कि.मि. सम्म	१००
२	१०० वर्ग कि.मि. भन्दा बढी २०० वर्ग कि.मि.सम्म	१५०
३	२०० वर्ग कि.मि. भन्दा बढी ३०० वर्ग कि.मि.सम्म	२००
४	३०० वर्ग कि.मि. भन्दा बढी ४०० वर्ग कि.मि.सम्म	२५०
५	४०० वर्ग कि.मि. भन्दा बढी	३००

२. सूत्रमा आधारित अनुदान तर्फः

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १६ को उपदफा (१) मा नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई प्रचलित कानून बमोजिम उपलब्ध गराउने वित्तीय समानीकरण अनुदानका सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्दा आयोगले देहायका आधार लिई सिफारिस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छः

- (क) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा रहेको शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता मानव विकाससूचकाङ्क,
- (ख) अन्य प्रदेश वा स्थानीय सरकारको सन्तुलित विकासको अवस्था,
- (ग) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा रहेको आर्थिक, सामाजिक वा अन्य कुनै प्रकारको विभेदको अवस्था,
- (घ) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको पूर्वाधार विकासको अवस्था र आवश्यकता,
- (ङ) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले जनतालाई पुऱ्याउनु पर्ने सेवा,
- (च) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको राजस्वको अवस्था र उठाउन सक्ने क्षमता,
- (छ) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको खर्चको आवश्यकता।

सोही ऐनको दफा १६ को उपदफा (३) मा आयोगले उपदफा (१) बमोजिम वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिस गर्दा प्रत्येक प्रदेश र स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदान र उपदफा (१) बमोजिमका आधारहरू बमोजिम प्रत्येक प्रदेश र स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिस गर्ने व्यवस्था रहेको छ भने दफा ३ को उपदफा (२) मा आयोगले संविधान तथा यस ऐन बमोजिम सुझाव वा सिफारिस दिँदा वा ढाँचा तयार गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कार्य सम्पादनलाई समेत आधार लिने व्यवस्था रहेको छ।

उल्लिखित कानूनी प्रावधानहरूमा आधारित भै तालिका नं. ५ बमोजिमको विस्तृत आधार र ढाँचालाई अवलम्बन गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि नेपाल सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने सुत्रमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम निर्धारण गरिएको छ।

तालिका नं. ५

सुत्रमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदानको गणनामा लिइएको आधार/सूचक र भार

क्र.सं.	सूचक/उपसूचक	उपसूचकको भार	सूचकको भार
१.	मानव विकाससूचकाङ्क		१० %
२.	आर्थिक सामाजिक असमानता		५ %
३.	पूर्वाधार विकासको अवस्था		१५ %
	३.१ सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच),	३५ %	
	३.२ खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच),	१५ %	
	३.३ सरसफाइ (शौचालयको उपलब्धता)	१५ %	
	३.४ शहरीकरणको अवस्था	१५ %	
	३.५ विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच),	१० %	
	३.६ सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच),	१० %	
४.	खर्चको आवश्यकता र राजस्व उठाउन सक्ने क्षमता		७० %
	जम्मा		१०० %

२.१. आधार तथा ढाँचाको विश्लेषण:

अ. मानव विकास सूचकाङ्क

सन् २०२० मा प्रकाशित नेपाल मानव विकास प्रतिवेदनको तथ्याङ्कलाई यस सूचकमा प्रयोग गरिएको छ। सो प्रतिवेदनले राष्ट्रिय तहको अतिरिक्त प्रदेश तहसम्मको मानव विकास सूचकाङ्क प्रकाशन गरेको भए तापनि स्थानीय तहगत रूपमा त्यस्तो सूचकाङ्क उल्लेख गरिएको छैन। ऐनको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने क्रममा स्थानीय तहगत रूपमा नै मानव विकास सूचकाङ्क आवश्यक पर्ने हुँदा सो प्रतिवेदनमा उपलब्ध प्रादेशिक, भौगोलिक तथा शहरी र ग्रामीण सूचकाङ्क समेतलाई आधार बनाएर सबै स्थानीय सरकारहरूको मानव विकासको प्रतिविम्बित (Indicative) सूचकाङ्क विकास गरी अनुदान सिफारिसको प्रयोजनार्थ प्रयोगमा ल्याइएको छ। कुल भार मध्ये मानव विकास सूचकाङ्कलाई १० प्रतिशत भार दिइएको छ।

आ. आर्थिक सामाजिक असमानता

आर्थिक सामाजिक असमानता सूचकाङ्क सम्बन्धमा प्रदेश र स्थानीय सरकारमा रहेको आर्थिक, सामाजिक असमानता मापन गर्नका लागि आर्थिक, सामाजिक र जलवायु परिवर्तन जोखिम तथा विपद् क्षेत्रका ६ वटा आयामहरूका २९ वटा उप-सूचकहरूका आधारमा आयोगले गरेको अध्ययन बमोजिम आर्थिक, सामाजिक असमानतासूचकाङ्क निर्माण गरिएको छ। आर्थिक सामाजिक असमानता सूचकाङ्कलाई ५ प्रतिशत भार दिइएको छ।

इ. पूर्वाधार विकास

प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको पूर्वाधार विकासको अवस्थाले सो प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको विकासको अवस्था निर्धारण गर्ने आधार दिन्छ। पूर्वाधार विकासको अवस्था कमजोर भएका प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले जनतालाई संविधानले मार्गदर्शन गरे अनुसारका सेवा सुविधा प्रदान गर्न अतिरिक्त खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ, जसले गर्दा सेवाको लागत वृद्धि गराउँदछ। आयोगले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा उपलब्ध सडक, विद्युत, सूचना प्रविधि,

खानेपानी र सरसफाइको पहुँच तथा उपलब्धता एवम् शहरीकरणको अवस्थालाई आधार मानी पूर्वाधार सूचकाङ्क तयार गरेको छ। पूर्वाधार विकासको अवस्थाका लागि १५ प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ।

- **सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच):** सडक सञ्जालको पहुँचले प्रदेश वा स्थानीय सरकारको विकासलाई प्रभावित गर्नुका साथै उनीहरूले प्रवाह गर्नुपर्ने सेवा प्रवाहको लागतमा असर पर्दछ। सार्वजनिक सेवा वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन र आम सर्वसाधारण जनतालाई सुगम तथा सहज ढङ्गले सेवा प्रवाह गर्नका लागि पनि सडकको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ। अतः पूर्वाधार विकासलाई दिइएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको ३५ प्रतिशत भार प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको सडक घनत्वलाई दिइएको छ।
- **खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच):** संविधानले परिकल्पना गरे अनुसारको लोककल्याणकारी राज्य व्यवस्थाको स्थापना गर्न अन्य कुराका अतिरिक्त प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्ने हुन्छ। प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूमा खानेपानी सुविधाको पहुँच बढाउन थप आर्थिक स्रोतको आवश्यकता पर्दछ। अतः यसै पक्षलाई ख्याल राख्दै पूर्वाधार विकासलाई दिइएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको १५ प्रतिशत भार खानेपानी सुविधा उपसूचकलाई प्रदान गरिएको छ।
- **सरसफाइ (शौचालयको उपलब्धता):** नेपालको संविधानले नै प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको छ। सरसफाइको अवस्था कमजोर रहेको प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले सो सुविधा वृद्धि गर्नका लागि थप लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा हाल रहेका शौचालयहरूको उपलब्धतालाई सरसफाइ सूचक मानी पूर्वाधार विकासलाई दिइएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको १५ प्रतिशत भार सरसफाइ (शौचालयको उपलब्धता) उपसूचकलाई प्रदान गरिएको छ।
- **शहरीकरणको अवस्था:** प्रदेश तथा स्थानीय तहमा शहरीकरणको अवस्थाले सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको विकासको अवस्थालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। ग्रामीण तथा शहरोन्मुख क्षेत्रमा पूर्वाधार विकासको आवश्यकता बढी हुन्छ भने शहरी क्षेत्रमा समेत थप पूर्वाधार विकास तथा मर्मत संभारको लागि थप लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहको ग्रामीण, शहरोन्मुख एवम् शहरी क्षेत्रका जनसङ्ख्यालाई शहरीकरणको अवस्थालाई सूचक कायम गरी पूर्वाधार विकासलाई दिइएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको १५ प्रतिशत भार शहरीकरणको अवस्था उपसूचकलाई प्रदान गरिएको छ। यसमा राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ मा आधारित भई राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले प्रकाशन गरेको नेपालमा ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गिकरण नामक प्रतिवेदनलाई आधारको रूपमा लिइएको छ।
- **विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच):** विकासको एउटा आवश्यकताको रूपमा लिइने विद्युतको सुविधाले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूको आर्थिक विकासमा बहु-आयामिक भूमिका खेल्दछ। जुन प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा विद्युत सुविधाको पहुँच कमजोर रहेको छ, त्यसका लागि थप आर्थिक व्ययभार आवश्यक पर्दछ। यसै परिप्रेक्ष्यमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको विद्युत सुविधाको अवस्थालाई उपसूचकका रूपमा लिई पूर्वाधार विकासलाई दिइएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको १० प्रतिशत भार विद्युत सुविधाको पहुँचलाई दिइएको छ।

- सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच): जुन प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको सूचना प्रविधिको पहुँचको अवस्था कमजोर छ, त्यस्ता प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूले सूचना प्रविधिको पहुँचको स्तर माथि उकास्न यथोचित लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। यसले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको आर्थिक व्ययभार बढाउने गर्दछ। यसै पक्षलाई ख्याल गर्दै पूर्वाधार विकासलाई दिईएको भारलाई शत प्रतिशत मानी सोको १० प्रतिशत भार सूचना प्रविधिमा पहुँचलाई दिइएको छ।

ई. खर्चको आवश्यकता र राजस्व उठाउन सक्ने क्षमता

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाअनुसार आयोगले वित्तीय समानीकरण अनुदानको सिफारिस गर्दा प्रत्येक प्रदेश तथा प्रत्येक स्थानीय सरकारको खर्चको आवश्यकताका अतिरिक्त राजस्वको क्षमता निर्धारण गरी वित्तीय अन्तर (Fiscal Gap) पहिचान गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि संविधानको अनुसूचीमा उल्लिखित सङ्घीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारका एकल र साझा अधिकार बमोजिमका कार्य जिम्मेवारीको थप स्पष्टता हुनुपर्ने, कार्यजिम्मेवारी अनुरूपको कार्यसम्पादनका लागि प्रत्येक तहले सम्पादन गर्नुपर्ने अलग-अलग कार्यको स्पष्ट किटानी हुनुका साथै प्रत्येक कामको न्यूनतम राष्ट्रिय मापदण्ड र सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय लक्ष्य तय हुनुपर्ने हुन्छ। तोकिएको मापदण्ड र लक्ष्य बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्नका लागि उक्त कामको प्रति इकाइ लागत पहिचान गरी सोका आधारमा कुल लागत निर्धारण गर्नुपर्ने हुन्छ।

हाल प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले सम्पादन गर्नुपर्ने कतिपय कार्यको आधारभूत मापदण्ड तथा तहगत लक्ष्य निर्धारण भई नसकेको अवस्थामा खर्चको आवश्यकताको यथार्थ आँकलन गर्ने कार्य सहज देखिदैन। त्यसैगरी राजस्व उठाउन सक्ने क्षमताको आँकलन गर्दा प्रत्येक प्रदेश र प्रत्येक स्थानीय सरकारको राजस्व अधिकार, राजस्वको दायरा, सम्भाव्यता र दर तथा राजस्व उठाउँदा हुने लाभ-लागत अनुपात र भैरहेको राजस्व सङ्कलनको कुल आकार समेतको विश्लेषण गर्नुपर्ने हुन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत तथ्याङ्कहरू उपलब्ध भई नसकेको अवस्थामा यथार्थ राजस्व असुलीको सम्भाव्यता यकिन गर्नु पनि उत्तिकै चुनौतीपूर्ण रहेको छ। यी सबै सीमाहरूका बीचबाट आयोगले निश्चित सूचक र विश्लेषणका आधारमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूको खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमताको आँकलन सम्बन्धी अध्ययन गरी अध्ययनको नतिजालाई आधारको रूपमा लिएको छ। प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमता बीचको वित्तीय अन्तरको सूचकांकलाई ७० प्रतिशत भार दिइएको छ।

३. कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा आधारित अनुदान तर्फ:

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा ३ को उपदफा (२) को व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा सङ्घीय सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिसमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कार्य सम्पादनकोस्तरलाई पनि आधार लिइएको छ। आयोगको मिति २०७८/०२/१३ को बैठकबाट प्रदेश सरकारको कार्यसम्पादन मापनको लागि ११ वटा र स्थानीय सरकारहरूको कार्यसम्पादन मापनको लागि १७ वटा सूचक तय गरी अंकभार समेत निर्धारण गरिएको थियो। आयोगले तर्जुमा गरेको प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७८ बमोजिम प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूको अन्तिम कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरिएको छ। यसै मूल्याङ्कनबाट कायम भएको अंकको आधारमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले प्राप्त गर्ने कुल वित्तीय समानीकरण

अनुदानको ४ प्रतिशतले हुन आउने रकम प्रदेशतर्फ रु. २ अर्ब ४६ करोड २ लाख र स्थानीय सरकारतर्फ रु. ३ अर्ब ६० करोड ६९ लाख गरी जम्मा रु. ६ अर्ब ६ करोड ७९ लाख कार्यसम्पादनमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिस गरिएको छ। प्रदेश सरकारको हकमा लागुहुने सूचकहरू र भारलाई तालीका नं. ७ मा र स्थानीय सरकारको हकमा लागुहुने सूचकहरू र भारलाई तालीका नं. ८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ७

प्रदेश सरकारको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा प्रयोग गरिएको सूचक र भार

क्र.सं.	सूचक	अंकभार
१.	गत आर्थिक वर्षभन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्तिम लेखापरीक्षणबाट औल्याएको बेरजुको अवस्था।	१५
२.	प्रदेशले स्थानीय सरकारहरूलाई प्रदेश कानून बमोजिम आयोगले तोकेको आधार लागू गरी सशर्त अनुदान प्रदान गरे/नगरेको।	१०
३.	सवारी साधन कर बापत बाँडफाँट गरिने ४० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारले मासिक रूपमा सम्बन्धित स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा गरे/नगरेको।	५
४.	प्रदेशको गत आर्थिक वर्षको विनियोजित रकम अनुसार खर्चको अवस्था। (क) कुल विनियोजित रकममा कुल खर्चको प्रतिशत: (ख) कुल विनियोजित पूँजीगत रकममा कुल पूँजीगत रकमको खर्चको प्रतिशत:	१५
५.	प्रदेशले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रको राजस्व परिचालन गरेको अवस्था। (क) अनुमानित राजस्व प्रक्षेपणको तुलनामा राजस्व सङ्कलनको अवस्था: (ख) गत आर्थिक वर्षभन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको राजस्व सङ्कलनको तुलनामा गत आर्थिक वर्षको राजस्व सङ्कलनको अवस्था:	२०
६.	प्रदेश सरकारले स्थानीय सरकारहरूलाई उपलब्ध गराउने वित्तीय समानीकरण अनुदानको अनुमानित विवरण स्थानीय सरकारहरूलाई चैत्र मसान्तभित्र उपलब्ध गराएको/नगराएको।	५
७.	प्रदेशले आगामी आर्थिक वर्षको लागि आय व्ययको प्रक्षेपण गरिएको तथ्याङ्कसहितको विवरण चालु आर्थिक वर्षको पुस मसान्तभित्र सङ्घीय अर्थ मन्त्रालयमा पेस गरे/नगरेको।	५
८.	प्रदेशले आफ्नो बजेट कार्यान्वयनको वार्षिक समिक्षा गरी तत्सम्बन्धी विवरण प्रत्येक वर्षको कार्तिक मसान्तभित्र सार्वजनिक गरे/नगरेको।	५
९.	प्रदेश तहको वायु गुणस्तर सूचकाङ्क (Air Quality Index)।	५
१०.	प्रदेश तहमा व्यवस्थित बनले ढाकेको क्षेत्रफलमा भएको वृद्धि प्रतिशत।	५
११.	आयोगले कार्य सम्पादन सूचकका सम्बन्धमा तयार गरी प्रयोगमा ल्याएको विद्युतीय अनलाइन पोर्टल (Online Portal) मा कार्य सम्पादन सूचक सम्बन्धी विवरण तोकिएको अवधिमा प्रविष्टि (Upload) गरे/नगरेको।	१०
	जम्मा	१००

तालिका नं. ८

स्थानीय सरकारको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा प्रयोग गरिएको सूचक र भार

क्र.सं.	सूचक	अङ्कभार
१.	गाउँ कार्यपालिका र नगर कार्यपालिकाले प्रत्येक वर्षको असार १० गतेभित्र आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान सम्बन्धित गाउँसभा वा नगरसभामा पेश गरे/नगरेको।	५
२.	गाउँ कार्यपालिका र नगर कार्यपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान सम्बन्धित गाउँसभा वा नगरसभामा पेश गरी असार मसान्तभित्र पारित गरे/नगरेको।	५
३.	स्थानीय सरकारहरूले घर जग्गा रजिस्ट्रेशन शुल्क, मनोरञ्जन कर तथा विज्ञापन कर बापत उठेको रकममध्ये प्रदेश सरकारलाई दिनुपर्ने ४० प्रतिशत रकम मासिक रूपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गरे/नगरेको।	५
४.	स्थानीय सरकारहरूले आगामी आर्थिक वर्षको लागि आय व्ययको प्रक्षेपण गरिएको तथ्याङ्क सहितको विवरण चालु आर्थिक वर्षको पुस मसान्तभित्र सङ्घीय अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरे/नगरेको।	५
५.	स्थानीय सरकारहरूले बजेट कार्यान्वयनको वार्षिक समिक्षा गरी तत्सम्बन्धी विवरण प्रत्येक वर्षको कार्तिक मसान्तभित्र सार्वजनिक गरे/नगरेको।	५
६.	स्थानीय सरकारहरूले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको राजस्व परिचालन गरेको अवस्था। अनुमानित राजस्व प्रक्षेपण अनुसार राजस्व सङ्कलनको अवस्था: अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा राजस्व सङ्कलनको अवस्था:	१३
७.	स्थानीय सरकारहरूको गत आर्थिक वर्षको विनियोजित रकम अनुसार खर्चको अवस्था। कुल विनियोजित रकममा कुल खर्चको प्रतिशत: कुल विनियोजित पूँजीगत रकममा कुल पूँजीगत रकमको खर्चको प्रतिशत:	१५
८.	गत आर्थिक वर्ष भन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्तिम लेखापरिक्षणबाट औँल्याएको बेरुजुको अवस्था।	१५
९.	महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले प्रयोगमा ल्याएको स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (Subnational Treasury Regulating Application, SUTRA) को प्रयोग स्थानीय सरकारहरूले पूर्ण रूपमा गरी आवश्यक विवरण प्रविष्ट गरे/नगरेको।	५
१०.	स्थानीय सरकारहरूले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरे/नगरेको।	३
११.	कक्षा १ देखि ८ सम्मको खुद विद्यार्थी भर्ना दर।	३
१२.	कक्षा ८ को तुलनामा कक्षा ९ मा विद्यार्थी टिकाउ दर।	३
१३.	सामुदायिक विद्यालयबाट कक्षा १० को परीक्षामा सहभागी कुल विद्यार्थी संख्याको तुलनामा कम्तीमा स्तरीकृत अंक (GPA) १.६ वा सो भन्दा उच्च GPA मूल प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका विद्यार्थी प्रतिशत	३
१४.	चार (४) पटक गर्भ जाँच गर्ने महिलाको अनुपात।	३
१५.	कुल गर्भवती महिलाको संख्यामध्ये स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको अनुपात।	३
१६.	पूर्ण खोप (विसिजी, पोलियो, डिपिटि-हेपाटाइटिस बी-हिब (पेन्टाभ्यालेन्ट), पी.सी.भी., दादुरा-रुवेला, जापनिज इन्सेफिलाइटिस, कोलेरा) सेवा लिएका जन्मेदेखि २४ महिनासम्म उमेर समूहका बालबालिकाको अनुपात।	३
१७.	आयोगले कार्य सम्पादन सूचकका सम्बन्धमा तयार गरी प्रयोगमा ल्याएको विद्युतीय अनलाइन पोर्टल (Online Portal) मा कार्य सम्पादन सूचक सम्बन्धी विवरण तोकिएको अवधिमा प्रविष्टि (Upload) गरे/नगरेको।	६
	जम्मा	१००

ड. वित्तीय समानीकरण अनुदान सम्बन्धी सिफारिस

नेपाल सरकारबाट आ.व. २०८३/८४ मा प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानको परिमाण निर्धारण गर्दा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १६ को उपदफा (३) को व्यवस्था बमोजिम प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय सरकारहरूले प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदान, सोही ऐनको दफा १६ को उपदफा (१) मा तोकिएका आधारहरू बमोजिम प्राप्त गर्ने सूत्रमा आधारित अनुदान र सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (२) मा भएको व्यवस्था बमोजिम कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनका आधारमा प्राप्त गर्ने अनुदान छुट्टाछुट्टै गणना गरी कुल वित्तीय समानीकरण अनुदान निर्धारण गरिएको छ। यसरी प्राप्त हुने अनुदान रकम गणना गर्दा ४० वटा स्थानीय सरकारले न्यूनतम अनुदान र सूत्रमा आधारित अनुदानबाट रू. ७ करोड भन्दा कम रकम पाउने देखिएको हुँदा त्यस्तो रकमले स्थानीय सरकारहरूको संविधान प्रदत्त कार्य जिम्मेवारी न्यूनतम रूपमा पूरा गर्न पर्याप्त नहुने ठहर गरी प्रत्येक स्थानीय सरकारहरूलाई न्यूनतम अनुदान र सूत्रमा आधारित अनुदान गरी कम्तीमा रू. ७ करोड प्राप्त हुने गरी स्थानीय सरकारहरूको आन्तरिक राजस्वको अवस्था समेतको आधारमा महानगरपालिकाहरूको सूत्र वापतको रकममा करिब १०.८० प्रतिशतले कट्टा गरी उक्त रकम त्यस्ता ४० वटा स्थानीय सरकारको अनुदानमा थप गरी वित्तीय समानीकरण अनुदान निर्धारण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउनुपर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकम प्रदेश सरकारको हकमा जम्मा रू. ६१५०३२ लाख र स्थानीय सरकारको हकमा जम्मा रू. ९०२०४६ लाख सहित कुल जम्मा रू. १५१७०७८ लाख रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि नेपाल सरकारले प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको विवरण तालिका नं. ९.१ मा र स्थानीय सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको विवरण तालिका नं. ९.२ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. ९.१

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि नेपाल सरकारबाट प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण हुने न्यूनतम, सूत्रमा आधारित र कार्यसम्पादनमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम

(रू.लाखमा)

क्र.सं.	प्रदेशको नाम	न्यूनतम	सूत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
१	कोशी प्रदेश	२८२६४	५८८०४	४११८	९११८६
२	मधेश प्रदेश	१९०६०	५६८८९	२५३६	७८४८५
३	बागमती प्रदेश	२७५४२	५२८०८	३९४७	८४२९७
४	गण्डकी प्रदेश	१८२२७	५६७३०	३५२५	७८४८२
५	लुम्बिनी प्रदेश	२४६५७	५७७४२	३२२७	८५६२६
६	कर्णाली प्रदेश	१७८७४	८५४४९	३०००	१०६३२३
७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	१८१३४	६८२५०	४२४९	९०६३३
जम्मा		१५३७५८	४३६६७२	२४६०२	६१५०३२

तालिका नं. ९.२

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ का लागि नेपाल सरकारबाट स्थानीय सरकारलाई हस्तान्तरण हुने न्यूनतम, सुत्र र कार्यसम्पादनमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम

(रु.लाखमा)

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
१	ताप्लेजुङ	१०१०१	फक्ताङलुङ गाउँपालिका	५००	५८६	४७	११३३
२	ताप्लेजुङ	१०१०२	मिक्वाखोला गाउँपालिका	४७५	४८४	४८	१००७
३	ताप्लेजुङ	१०१०३	मेरिङ्गदेन गाउँपालिका	४००	६३४	५०	१०८४
४	ताप्लेजुङ	१०१०४	मैवाखोला गाउँपालिका	३५०	५५०	५३	९५३
५	ताप्लेजुङ	१०१०५	आठराई त्रिवेणी गाउँपालिका	३००	६६५	४१	१००६
६	ताप्लेजुङ	१०१०६	फुडलिङ्ग नगरपालिका	३७५	१०६९	४२	१४८६
७	ताप्लेजुङ	१०१०७	पाथिभरा याङ्बराक गाउँपालिका	३००	६६५	५४	१०१९
८	ताप्लेजुङ	१०१०८	सिरीजङ्गा गाउँपालिका	५००	७४६	५६	१३०२
९	ताप्लेजुङ	१०१०९	सिदिङ्गवा गाउँपालिका	४००	६०३	४८	१०५१
१०	संखुवासभा	१०२०१	भोटखोला गाउँपालिका	४७५	३४९	३९	८६३
११	संखुवासभा	१०२०२	मकालु गाउँपालिका	५००	६०६	४४	११५०
१२	संखुवासभा	१०२०३	सिलीचोड गाउँपालिका	४००	५८०	४६	१०२६
१३	संखुवासभा	१०२०४	चिचिला गाउँपालिका	२७५	४२५	३८	७३८
१४	संखुवासभा	१०२०५	सभापोखरी गाउँपालिका	३७५	५३०	४६	९५१
१५	संखुवासभा	१०२०६	खाँदबारी नगरपालिका	४००	११८७	४४	१६३१
१६	संखुवासभा	१०२०७	पाँचखपन नगरपालिका	३५०	७४४	४५	११३९
१७	संखुवासभा	१०२०८	चैनपुर नगरपालिका	४२५	१०३६	४१	१५०२
१८	संखुवासभा	१०२०९	मादी नगरपालिका	३५०	६६६	४५	१०६१
१९	संखुवासभा	१०२१०	धर्मदेवी नगरपालिका	३५०	७७९	४३	११७२
२०	सोलुखुम्बु	१०३०१	खुम्बु पासाङल्हामु गाउँपालिका	४७५	५११	५२	१०३८
२१	सोलुखुम्बु	१०३०२	माहाकुलुङ गाउँपालिका	५००	५६१	४८	११०९
२२	सोलुखुम्बु	१०३०३	सोताङ गाउँपालिका	३२५	४९२	४२	८५९
२३	सोलुखुम्बु	१०३०४	माप्य दुधकोशी गाउँपालिका	३५०	६३७	५२	१०३९
२४	सोलुखुम्बु	१०३०५	थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका	३५०	८४८	५३	१२५१
२५	सोलुखुम्बु	१०३०६	नेचासल्यान गाउँपालिका	३००	७६४	४९	१११३
२६	सोलुखुम्बु	१०३०७	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	५२५	८६५	६५	१४५५
२७	सोलुखुम्बु	१०३०८	लिखु पिके गाउँपालिका	३२५	३७५	४५	७४५
२८	ओखलढुङ्गा	१०४०१	चिशंखुगढी गाउँपालिका	३५०	४१८	४६	८१४
२९	ओखलढुङ्गा	१०४०२	सिद्धिचरण नगरपालिका	३७५	६४५	५५	१०७५
३०	ओखलढुङ्गा	१०४०३	मोलुङ्ग गाउँपालिका	३५०	४३७	५०	८३७
३१	ओखलढुङ्गा	१०४०४	खिजीदेम्बा गाउँपालिका	३५०	४१०	५०	८१०
३२	ओखलढुङ्गा	१०४०५	लिखु गाउँपालिका	३००	४००	५०	७५०
३३	ओखलढुङ्गा	१०४०६	चम्पादेवी गाउँपालिका	३५०	४५०	३९	८३९
३४	ओखलढुङ्गा	१०४०७	सुनकोशी गाउँपालिका	३५०	४६१	५३	८६४
३५	ओखलढुङ्गा	१०४०८	मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिका	३५०	५१४	३९	९०३
३६	खोटाङ	१०५०१	केपिलासगढी गाउँपालिका	३५०	४२०	४९	८१९
३७	खोटाङ	१०५०२	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका	३५०	४३८	४५	८३३
३८	खोटाङ	१०५०३	रावा बेसी गाउँपालिका	३००	४००	४४	७४४

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
३९	खोटाङ	१०५०४	हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका	४२५	६४७	६०	११३२
४०	खोटाङ	१०५०५	दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका	४७५	९५०	५९	१४८४
४१	खोटाङ	१०५०६	साकेला गाउँपालिका	२७५	४२५	४७	७४७
४२	खोटाङ	१०५०७	दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका	३५०	५३१	५२	९३३
४३	खोटाङ	१०५०८	खोटेहाङ गाउँपालिका	३५०	५६१	५५	९६६
४४	खोटाङ	१०५०९	जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका	३५०	४२५	५४	८२९
४५	खोटाङ	१०५१०	बराहपोखरी गाउँपालिका	३५०	४०६	५४	८१०
४६	भोजपुर	१०६०१	षडानन्द नगरपालिका	४२५	६८१	५१	११५७
४७	भोजपुर	१०६०२	साल्पासिलिछो गाउँपालिका	३५०	३७५	३५	७६०
४८	भोजपुर	१०६०३	टेम्केमैयुङ गाउँपालिका	३५०	४८६	५१	८८७
४९	भोजपुर	१०६०४	भोजपुर नगरपालिका	३७५	६४८	६०	१०८३
५०	भोजपुर	१०६०५	अरुण गाउँपालिका	३५०	४७३	४१	८६४
५१	भोजपुर	१०६०६	पौवा दुङ्गा गाउँपालिका	३५०	४२४	५९	८३३
५२	भोजपुर	१०६०७	रामप्रसाद राई गाउँपालिका	३५०	४८३	६३	८९६
५३	भोजपुर	१०६०८	हतुवागढी गाउँपालिका	३५०	५०८	६१	९१९
५४	भोजपुर	१०६०९	आमचोक गाउँपालिका	३५०	४७९	५५	८८४
५५	धनकुटा	१०७०१	महालक्ष्मी नगरपालिका	३७५	५७१	५२	९९८
५६	धनकुटा	१०७०२	पाखिबास नगरपालिका	३५०	५३८	३६	९२४
५७	धनकुटा	१०७०३	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	३५०	४९३	३३	८७६
५८	धनकुटा	१०७०४	धनकुटा नगरपालिका	४००	८४६	५३	१२९९
५९	धनकुटा	१०७०५	सहिदभुमी गाउँपालिका	३००	४८८	५२	८४०
६०	धनकुटा	१०७०६	साँगुरीगढी गाउँपालिका	३५०	५३६	५५	९४१
६१	धनकुटा	१०७०७	चौविसे गाउँपालिका	३५०	५१०	५३	९१३
६२	तेह्रथुम	१०८०१	आठराई गाउँपालिका	३५०	५७४	३९	९६३
६३	तेह्रथुम	१०८०२	फेदाप गाउँपालिका	३५०	४९४	५१	८९५
६४	तेह्रथुम	१०८०३	मेन्छयायेम गाउँपालिका	२७५	४२५	४९	७४९
६५	तेह्रथुम	१०८०४	म्याङ्गलुङ्ग नगरपालिका	३५०	५४२	३६	९२८
६६	तेह्रथुम	१०८०५	लालीगुराँस नगरपालिका	३००	४६२	५६	८१८
६७	तेह्रथुम	१०८०६	छथर गाउँपालिका	३५०	४७०	४२	८६२
६८	पाँचथर	१०९०१	याङवरक गाउँपालिका	४००	५००	५५	९५५
६९	पाँचथर	१०९०२	हिलिहाङ्ग गाउँपालिका	३५०	५७९	६२	९९१
७०	पाँचथर	१०९०३	फालेलुङ्ग गाउँपालिका	४२५	५५३	५८	१०३६
७१	पाँचथर	१०९०४	फिदिम नगरपालिका	४२५	९७८	६३	१४६६
७२	पाँचथर	१०९०५	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	३७५	५९८	५५	१०२८
७३	पाँचथर	१०९०६	कुम्मायक गाउँपालिका	३५०	४४४	४०	८३४
७४	पाँचथर	१०९०७	तुम्बेवा गाउँपालिका	३५०	३९२	४९	७९१
७५	पाँचथर	१०९०८	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	३७५	६०८	४१	१०२४
७६	इलाम	११००१	माई जोगमाई गाउँपालिका	३५०	५४९	४३	९४२
७७	इलाम	११००२	सन्दकपुर गाउँपालिका	३५०	४५०	५८	८५८
७८	इलाम	११००३	ईलाम नगरपालिका	४५०	९९५	६०	१५०५
७९	इलाम	११००४	देउमाई नगरपालिका	४००	७३८	५४	११९२
८०	इलाम	११००५	फाकफोकथुम गाउँपालिका	३५०	५६९	४०	९५९

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
८१	इलाम	११००६	माङसेबुङ गाउँपालिका	३५०	५०५	३८	८९३
८२	इलाम	११००७	चुलाचुली गाउँपालिका	३७५	५५९	४६	९८०
८३	इलाम	११००८	माई नगरपालिका	४५०	७२१	४६	१२१७
८४	इलाम	११००९	सूर्योदय नगरपालिका	५००	१०८९	६०	१६४९
८५	इलाम	११०१०	रोङ गाउँपालिका	३५०	५१७	४६	९१३
८६	झापा	१११०१	मेचीनगर नगरपालिका	६५०	१७८६	३८	२४७४
८७	झापा	१११०२	बुद्धशान्ति गाउँपालिका	४००	९१४	४०	१३५४
८८	झापा	१११०३	अर्जुनधारा नगरपालिका	५२५	११४६	५४	१७२५
८९	झापा	१११०४	कन्काई नगरपालिका	४००	८६५	४५	१३१०
९०	झापा	१११०५	शिवसताक्षी नगरपालिका	५००	११९०	५४	१७४४
९१	झापा	१११०६	कमल गाउँपालिका	४५०	९५९	५५	१४६४
९२	झापा	१११०७	दमक नगरपालिका	५२५	१३४६	५३	१९२४
९३	झापा	१११०८	गौरादह नगरपालिका	४७५	१०४२	४७	१५६४
९४	झापा	१११०९	गौरिगङ्गा गाउँपालिका	४००	७३८	४७	११८५
९५	झापा	११११०	झापा गाउँपालिका	३५०	७५४	५०	११५४
९६	झापा	१११११	बाह्रदशी गाउँपालिका	३५०	७५६	५४	११६०
९७	झापा	११११२	बिर्तामोड नगरपालिका	५५०	१४६८	४४	२०६२
९८	झापा	११११३	हल्दीबारी गाउँपालिका	४००	६९४	४०	११३४
९९	झापा	११११४	भद्रमपुर नगरपालिका	४५०	१२३८	४७	१७३५
१००	झापा	११११५	कचनकवल गाउँपालिका	४२५	८३०	४२	१२९७
१०१	मोरङ	११२०१	मिक्लाजुङ्ग गाउँपालिका	४००	६९९	४६	११४५
१०२	मोरङ	११२०२	लेटाङ नगरपालिका	४५०	७३७	५४	१२४१
१०३	मोरङ	११२०३	केराबारी गाउँपालिका	४५०	७१७	५०	१२१७
१०४	मोरङ	११२०४	सुन्दरहरैँचा नगरपालिका	६२५	१४०३	५२	२०८०
१०५	मोरङ	११२०५	बेलबारी नगरपालिका	५२५	११९७	५२	१७७४
१०६	मोरङ	११२०६	कानेपोखरी गाउँपालिका	३७५	८४२	३६	१२५३
१०७	मोरङ	११२०७	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	४५०	११५५	६२	१६६७
१०८	मोरङ	११२०८	उर्लाबारी नगरपालिका	४५०	१०८२	६१	१५९३
१०९	मोरङ	११२०९	रतुवामाई नगरपालिका	४७५	१०४४	४३	१५६२
११०	मोरङ	११२१०	सुनवर्षी नगरपालिका	४५०	९५२	३८	१४४०
१११	मोरङ	११२११	रंगेली नगरपालिका	४५०	९८६	४४	१४८०
११२	मोरङ	११२१२	ग्रामथान गाउँपालिका	३५०	७४८	४०	११३८
११३	मोरङ	११२१३	बुढीगंगा गाउँपालिका	४००	९०२	५७	१३५९
११४	मोरङ	११२१४	बिराटनगर महानगरपालिका	७७५	२५०३	६५	३३४३
११५	मोरङ	११२१५	कटहरी गाउँपालिका	३७५	८३२	४२	१२४९
११६	मोरङ	११२१६	धनपालथान गाउँपालिका	३७५	८१०	४०	१२२५
११७	मोरङ	११२१७	जहदा गाउँपालिका	३७५	८२६	५४	१२५५
११८	सुनसरी	११३०१	धरान उपमहानगरपालिका	७२५	२११३	४१	२८७९
११९	सुनसरी	११३०२	बराहक्षेत्र नगरपालिका	६००	१३०५	५०	१९५५
१२०	सुनसरी	११३०३	कोशी गाउँपालिका	३७५	८५८	३९	१२७२
१२१	सुनसरी	११३०४	भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका	३७५	७७६	४०	११९१
१२२	सुनसरी	११३०५	रामधुनी नगरपालिका	४२५	९९३	३५	१४५३
१२३	सुनसरी	११३०६	ईटहरी उपमहानगरपालिका	७५०	२०९१	३२	२८७३

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
१२४	सुनसरी	११३०७	दुहबी नगरपालिका	४२५	१०६१	४०	१५२६
१२५	सुनसरी	११३०८	गढी गाउँपालिका	३५०	७४७	४४	११४१
१२६	सुनसरी	११३०९	इनरुवा नगरपालिका	४५०	११७३	५२	१६७५
१२७	सुनसरी	११३१०	हरिनगर गाउँपालिका	३७५	८१७	५२	१२४४
१२८	सुनसरी	११३११	देवानगन्ज गाउँपालिका	३५०	७४४	३७	११३१
१२९	सुनसरी	११३१२	बर्जु गाउँपालिका	३५०	६८०	३८	१०६८
१३०	उदयपुर	११४०१	बेलका नगरपालिका	५५०	८२२	४४	१४१६
१३१	उदयपुर	११४०२	चौदण्डीगढी नगरपालिका	५००	९२६	५१	१४७७
१३२	उदयपुर	११४०३	त्रियुगा नगरपालिका	७२५	१४५१	४२	२२१८
१३३	उदयपुर	११४०४	रौतामाई गाउँपालिका	४२५	५५८	५३	१०३६
१३४	उदयपुर	११४०५	लिम्चुङ्बुङ गाउँपालिका	३२५	३७५	४३	७४३
१३५	उदयपुर	११४०६	ताप्ली गाउँपालिका	३५०	३९५	५२	७९७
१३६	उदयपुर	११४०७	कटारी नगरपालिका	६००	६२६	५६	१२८२
१३७	उदयपुर	११४०८	उदयपुरगढी गाउँपालिका	४२५	१०४५	५९	१५२९
१३८	सप्तरी	२०१०१	सप्तकोशी नगरपालिका	३२५	५२५	४३	८९३
१३९	सप्तरी	२०१०२	कन्चनरूप नगरपालिका	४५०	९८८	३७	१४७५
१४०	सप्तरी	२०१०३	अग्मीसयर कृष्ण सवरन गाउँपालिका	४००	६२४	२९	१०५३
१४१	सप्तरी	२०१०४	रुपनी गाउँपालिका	३२५	६०२	३६	९६३
१४२	सप्तरी	२०१०५	शम्भुनाथ नगरपालिका	४००	७३०	३१	११६१
१४३	सप्तरी	२०१०६	खडक नगरपालिका	४००	८६३	४२	१३०५
१४४	सप्तरी	२०१०७	सुरुङ्गा नगरपालिका	४२५	८५१	५४	१३३०
१४५	सप्तरी	२०१०८	बलान बिहुल गाउँपालिका	३२५	५२९	३८	८९२
१४६	सप्तरी	२०१०९	बोदेबरसाईन नगरपालिका	३७५	८५२	५२	१२७९
१४७	सप्तरी	२०११०	डाक्नेश्वरी नगरपालिका	३७५	८३५	३५	१२४५
१४८	सप्तरी	२०१११	राजगढ गाउँपालिका	३५०	६३९	४७	१०३६
१४९	सप्तरी	२०११२	विष्णुपुर गाउँपालिका	३२५	५६६	४०	९३१
१५०	सप्तरी	२०११३	राजविराज नगरपालिका	४५०	१२६२	३३	१७४५
१५१	सप्तरी	२०११४	महादेवा गाउँपालिका	३५०	६४३	४४	१०३७
१५२	सप्तरी	२०११५	तिरहुत गाउँपालिका	३२५	५३९	३५	८९९
१५३	सप्तरी	२०११६	हनुमाननगर कङ्कालिनी नगरपालिका	४५०	८७३	३९	१३६२
१५४	सप्तरी	२०११७	तिलाठी कोईलाडी गाउँपालिका	३५०	७०७	५२	११०९
१५५	सप्तरी	२०११८	छिन्नमस्ता गाउँपालिका	३२५	६४१	३९	१००५
१५६	सिरहा	२०२०१	लहान नगरपालिका	५७५	१४३८	५०	२०६३
१५७	सिरहा	२०२०२	धनगढीमाई नगरपालिका	४५०	८७८	३४	१३६२
१५८	सिरहा	२०२०३	गोलबजार नगरपालिका	४७५	९४९	५२	१४७६
१५९	सिरहा	२०२०४	मिर्चैया नगरपालिका	४००	८९२	४४	१३३६
१६०	सिरहा	२०२०५	कर्जन्हा नगरपालिका	३५०	६४४	३२	१०२६
१६१	सिरहा	२०२०६	कल्याणपुर नगरपालिका	४००	८५३	३८	१२९१
१६२	सिरहा	२०२०७	नरहा गाउँपालिका	३२५	४६२	३०	८१७
१६३	सिरहा	२०२०८	विष्णुपुर गाउँपालिका	३२५	४६०	३४	८१९
१६४	सिरहा	२०२०९	अर्नमा गाउँपालिका	३२५	५११	४४	८८०
१६५	सिरहा	२०२१०	सुखीपुर नगरपालिका	३७५	७३१	३९	११४५
१६६	सिरहा	२०२११	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका	३५०	६११	४०	१००१

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
१६७	सिरहा	२०२१२	सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका	३२५	४५९	३५	८१९
१६८	सिरहा	२०२१३	भगवानपुर गाउँपालिका	३२५	५०४	३९	८६८
१६९	सिरहा	२०२१४	नवराजपुर गाउँपालिका	३२५	४५१	४०	८१६
१७०	सिरहा	२०२१५	बरियारपट्टी गाउँपालिका	३२५	५६१	३८	९२४
१७१	सिरहा	२०२१६	औरही गाउँपालिका	३२५	५३४	३७	८९६
१७२	सिरहा	२०२१७	सिराहा नगरपालिका	५००	१२८३	३०	१८१३
१७३	धनुषा	२०३०१	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका	४७५	७१८	४०	१२३३
१७४	धनुषा	२०३०२	धनुषाधाम नगरपालिका	४००	८३७	३२	१२६९
१७५	धनुषा	२०३०३	मिथिला नगरपालिका	४२५	८९६	३५	१३५६
१७६	धनुषा	२०३०४	बटेश्वर गाउँपालिका	३२५	५३१	४०	८९६
१७७	धनुषा	२०३०५	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका	४००	८२०	३३	१२५३
१७८	धनुषा	२०३०६	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	३५०	६३२	४०	१०२२
१७९	धनुषा	२०३०७	मिथिला बिहारी नगरपालिका	३५०	६७७	३२	१०५९
१८०	धनुषा	२०३०८	हंसपुर नगरपालिका	३७५	७४५	३०	११५०
१८१	धनुषा	२०३०९	सबैला नगरपालिका	४२५	९१६	२८	१३६९
१८२	धनुषा	२०३१०	शहीदनगर नगरपालिका	४००	८५६	३५	१२९१
१८३	धनुषा	२०३११	कमला नगरपालिका	३७५	७२४	३२	११३१
१८४	धनुषा	२०३१२	जनक नन्दिनी गाउँपालिका	३२५	५६१	३८	९२४
१८५	धनुषा	२०३१३	बिदेह नगरपालिका	३५०	६६५	३८	१०५३
१८६	धनुषा	२०३१४	औरही गाउँपालिका	३२५	५२७	३३	८८५
१८७	धनुषा	२०३१५	जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका	७५०	२२६६	४३	३०५९
१८८	धनुषा	२०३१६	धनौजी गाउँपालिका	३२५	५०४	२७	८५६
१८९	धनुषा	२०३१७	नगराइन नगरपालिका	३५०	७३१	२९	१११०
१९०	धनुषा	२०३१८	मुखियापट्टी मुसहरमिया गाउँपालिका	३२५	५५५	३७	९१७
१९१	महोत्तरी	२०४०१	वर्दिबास नगरपालिका	६००	१११५	४८	१७६३
१९२	महोत्तरी	२०४०२	गौशाला नगरपालिका	५००	१०७६	३३	१६०९
१९३	महोत्तरी	२०४०३	सोनमा गाउँपालिका	३७५	७२१	२९	११२५
१९४	महोत्तरी	२०४०४	औरही नगरपालिका	३५०	६१८	३३	१००१
१९५	महोत्तरी	२०४०५	भँगाहा नगरपालिका	४००	८११	३२	१२४३
१९६	महोत्तरी	२०४०६	लोहरपट्टी नगरपालिका	३७५	७१८	३१	११२४
१९७	महोत्तरी	२०४०७	बलवा नगरपालिका	३७५	७५८	३१	११६४
१९८	महोत्तरी	२०४०८	राम गोपालपुर नगरपालिका	३५०	५८७	४३	९८०
१९९	महोत्तरी	२०४०९	साम्सी गाउँपालिका	३५०	६३६	३५	१०२१
२००	महोत्तरी	२०४१०	मनरा शिसवा नगरपालिका	४००	९०७	४०	१३४७
२०१	महोत्तरी	२०४११	एकडारा गाउँपालिका	३५०	६१४	३५	९९९
२०२	महोत्तरी	२०४१२	महोत्तरी गाउँपालिका	३२५	६००	५०	९७५
२०३	महोत्तरी	२०४१३	पिपरा गाउँपालिका	३७५	७३०	३५	११४०
२०४	महोत्तरी	२०४१४	मटिहानी नगरपालिका	३५०	६२९	४३	१०२२
२०५	महोत्तरी	२०४१५	जलेश्वर नगरपालिका	४२५	१०६७	३३	१५२५
२०६	सर्लाही	२०५०१	लालबन्दी नगरपालिका	५२५	१०७३	५८	१६५६
२०७	सर्लाही	२०५०२	हरिवन नगरपालिका	३७५	८६६	५१	१२९२
२०८	सर्लाही	२०५०३	बागमती नगरपालिका	४२५	८०४	४८	१२७७
२०९	सर्लाही	२०५०४	बरहथवा नगरपालिका	५२५	११३६	५३	१७१४

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
२१०	सर्लाही	२०५०५	हरिपुर नगरपालिका	३७५	७३२	५१	११५८
२११	सर्लाही	२०५०६	ईश्वरपुर नगरपालिका	४७५	१०२१	३९	१५३५
२१२	सर्लाही	२०५०७	हरिपुरवा नगरपालिका	३५०	६८५	३५	१०७०
२१३	सर्लाही	२०५०८	पर्सा गाउँपालिका	३२५	४९२	३८	८५५
२१४	सर्लाही	२०५०९	ब्रह्मपुरी गाउँपालिका	३५०	६२८	३७	१०१५
२१५	सर्लाही	२०५१०	चन्द्रनगर गाउँपालिका	३५०	६६९	४०	१०५९
२१६	सर्लाही	२०५११	कविलासी नगरपालिका	३७५	७७४	३५	११८४
२१७	सर्लाही	२०५१२	चक्रघट्टा गाउँपालिका	३२५	५८८	४३	९५६
२१८	सर्लाही	२०५१३	बसबरिया गाउँपालिका	३२५	५१६	३८	८७९
२१९	सर्लाही	२०५१४	धनकौल गाउँपालिका	३२५	५३०	४४	८९९
२२०	सर्लाही	२०५१५	रामनगर गाउँपालिका	३५०	६०९	३३	९९२
२२१	सर्लाही	२०५१६	बलरा नगरपालिका	३७५	८४७	४२	१२६४
२२२	सर्लाही	२०५१७	गोडैटा नगरपालिका	४००	८४८	३६	१२८४
२२३	सर्लाही	२०५१८	विष्णु गाउँपालिका	३२५	५५१	४५	९२१
२२४	सर्लाही	२०५१९	कौडेना गाउँपालिका	३२५	५५९	४९	९३३
२२५	सर्लाही	२०५२०	मलंगवा नगरपालिका	४००	९०८	४१	१३४९
२२६	रौतहट	२०६०१	चन्द्रपुर नगरपालिका	५७५	१२१३	४१	१८२९
२२७	रौतहट	२०६०२	गुजरा नगरपालिका	४५०	८४७	४०	१३३७
२२८	रौतहट	२०६०३	फतुवा बिजयपुर नगरपालिका	३७५	७०१	२९	११०५
२२९	रौतहट	२०६०४	कटहरिया नगरपालिका	३७५	७१०	३६	११२१
२३०	रौतहट	२०६०५	बृन्दावन नगरपालिका	३७५	७४५	२६	११४६
२३१	रौतहट	२०६०६	गढीमाई नगरपालिका	३७५	७२४	३८	११३७
२३२	रौतहट	२०६०७	माधव नारायण नगरपालिका	३७५	६८२	४३	११००
२३३	रौतहट	२०६०८	गरुडा नगरपालिका	४२५	८८४	३६	१३४५
२३४	रौतहट	२०६०९	देवाही गोनाही नगरपालिका	३५०	६१३	२६	९८९
२३५	रौतहट	२०६१०	मौलापुर नगरपालिका	३५०	५४१	४९	९४०
२३६	रौतहट	२०६११	बौधीमाई नगरपालिका	३५०	६४६	४९	१०४५
२३७	रौतहट	२०६१२	परोहा नगरपालिका	३७५	६९६	४७	१११८
२३८	रौतहट	२०६१३	राजपुर नगरपालिका	४००	७०६	५०	११५६
२३९	रौतहट	२०६१४	यमुनामाई गाउँपालिका	३२५	५१२	३८	८७५
२४०	रौतहट	२०६१५	दुर्गा भगवती गाउँपालिका	३२५	५४६	३५	९०६
२४१	रौतहट	२०६१६	राजदेवी नगरपालिका	३५०	६५८	४३	१०५१
२४२	रौतहट	२०६१७	गौर नगरपालिका	३५०	७६५	५५	११७०
२४३	रौतहट	२०६१८	ईशानाथ नगरपालिका	४००	७६६	४९	१२१५
२४४	बारा	२०७०१	निजगढ नगरपालिका	४५०	७७४	३४	१२५८
२४५	बारा	२०७०२	कोल्हवी नगरपालिका	४५०	८९९	३२	१३८१
२४६	बारा	२०७०३	जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका	७२५	१८११	४०	२५७६
२४७	बारा	२०७०४	परवानीपुर गाउँपालिका	३२५	५७६	५४	९५५
२४८	बारा	२०७०५	प्रसौनी गाउँपालिका	३२५	६२२	५८	१००५
२४९	बारा	२०७०६	विश्रामपुर गाउँपालिका	३२५	५७९	४१	९४५
२५०	बारा	२०७०७	फेटा गाउँपालिका	३२५	६२३	४१	९८९
२५१	बारा	२०७०८	कलैया उपमहानगरपालिका	६५०	१८३२	४१	२५२३
२५२	बारा	२०७०९	करैयामाई गाउँपालिका	३२५	६१९	४२	९८६

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
२५३	बारा	२०७१०	बारागढी गाउँपालिका	३२५	६२८	३४	९८७
२५४	बारा	२०७११	आदर्श कोटवाल गाउँपालिका	३५०	६०७	४१	९९८
२५५	बारा	२०७१२	सिम्रौनगढ नगरपालिका	४००	९०४	४२	१३४६
२५६	बारा	२०७१३	पचरौता नगरपालिका	३७५	६९३	४७	१११५
२५७	बारा	२०७१४	महागढीमाई नगरपालिका	४००	९८५	४१	१४२६
२५८	बारा	२०७१५	देवताल गाउँपालिका	३२५	५५२	४२	९१९
२५९	बारा	२०७१६	सुवर्ण गाउँपालिका	३५०	६२२	३१	१००३
२६०	पर्सा	२०८०१	ठोरी (सुवर्णपुर) गाउँपालिका	३५०	५३८	६२	९५०
२६१	पर्सा	२०८०२	जिराभवानी गाउँपालिका	३२५	५४९	३५	९०९
२६२	पर्सा	२०८०३	जगरनाथपुर गाउँपालिका	३५०	६७९	५०	१०७९
२६३	पर्सा	२०८०४	पटेर्वा सुगौली गाउँपालिका	३२५	५५९	५६	९४०
२६४	पर्सा	२०८०५	सखुवा प्रसौनी गाउँपालिका	३५०	६९७	४३	१०९०
२६५	पर्सा	२०८०६	पर्सागढी नगरपालिका	३७५	७७४	६०	१२०९
२६६	पर्सा	२०८०७	बिरगन्ज महानगरपालिका	८२५	२६६५	४५	३५३५
२६७	पर्सा	२०८०८	बहुदरमाई नगरपालिका	३७५	७८७	३९	१२०१
२६८	पर्सा	२०८०९	पोखरिया नगरपालिका	३५०	६८७	३३	१०७०
२६९	पर्सा	२०८१०	कालिकामाई गाउँपालिका	३२५	५४२	३९	९०६
२७०	पर्सा	२०८११	धोबीनी गाउँपालिका	३२५	४९३	२७	८४५
२७१	पर्सा	२०८१२	छिपहरमाई गाउँपालिका	३२५	६१२	४१	९७८
२७२	पर्सा	२०८१३	पकाहा मैनपुर गाउँपालिका	३२५	५२४	३१	८८०
२७३	पर्सा	२०८१४	बिन्दबासिनी गाउँपालिका	३२५	५९१	३९	९५५
२७४	दोलखा	३०१०१	गौरिशंकर गाउँपालिका	५००	६८०	४६	१२२६
२७५	दोलखा	३०१०२	बिगु गाउँपालिका	५००	७१६	३४	१२५०
२७६	दोलखा	३०१०३	कालिन्चोक गाउँपालिका	३७५	८५३	४४	१२७२
२७७	दोलखा	३०१०४	बैतेस्वर गाउँपालिका	३००	७८८	४४	११३२
२७८	दोलखा	३०१०५	जिरी नगरपालिका	४००	६४५	६०	११०५
२७९	दोलखा	३०१०६	तामाकोशी गाउँपालिका	३५०	७७२	३९	११६१
२८०	दोलखा	३०१०७	मेलुङ्गा गाउँपालिका	३००	७८०	५५	११३५
२८१	दोलखा	३०१०८	शैलुङ्गा गाउँपालिका	३५०	७४२	४९	११४१
२८२	दोलखा	३०१०९	भिमेश्वर नगरपालिका	४००	११६१	५९	१६२०
२८३	सिन्धुपाल्चोक	३०२०१	भोटेकोशी गाउँपालिका	४००	६७९	३८	१११७
२८४	सिन्धुपाल्चोक	३०२०२	जुगल गाउँपालिका	४००	६८१	५०	११३१
२८५	सिन्धुपाल्चोक	३०२०३	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	३७५	७३२	५१	११५८
२८६	सिन्धुपाल्चोक	३०२०४	हेलम्बु गाउँपालिका	४००	६८०	५२	११३२
२८७	सिन्धुपाल्चोक	३०२०५	मेलम्ची नगरपालिका	४२५	१३३५	४७	१८०७
२८८	सिन्धुपाल्चोक	३०२०६	ईन्द्रावती गाउँपालिका	३७५	९७१	५२	१३९८
२८९	सिन्धुपाल्चोक	३०२०७	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	४२५	१३७४	३९	१८३८
२९०	सिन्धुपाल्चोक	३०२०८	बलेफी गाउँपालिका	३००	७७७	५३	११३०
२९१	सिन्धुपाल्चोक	३०२०९	बाह्रबिसे नगरपालिका	३२५	९३८	४६	१३०९
२९२	सिन्धुपाल्चोक	३०२१०	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	३००	५५७	४३	९००
२९३	सिन्धुपाल्चोक	३०२११	लिसंखु पाखर गाउँपालिका	३००	६४५	४७	९९२
२९४	सिन्धुपाल्चोक	३०२१२	सुनकोशी गाउँपालिका	३००	७११	५३	१०६४
२९५	रसुवा	३०३०१	गोसाईकुण्ड गाउँपालिका	४७५	४५१	४३	९६९

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
२९६	रसुवा	३०३०२	आमाछोदिङमो गाउँपालिका	४७५	३०२	३९	८१६
२९७	रसुवा	३०३०३	उत्तरगया गाउँपालिका	३२५	४३८	५१	८१४
२९८	रसुवा	३०३०४	कालिका गाउँपालिका	३५०	४७१	५५	८७६
२९९	रसुवा	३०३०५	नौकुण्ड गाउँपालिका	३५०	४७८	४४	८७२
३००	धादिङ	३०४०१	रुबी भ्याली गाउँपालिका	५००	३९७	४१	९३८
३०१	धादिङ	३०४०२	खनियाबास गाउँपालिका	३५०	५३९	३०	९१९
३०२	धादिङ	३०४०३	गङ्गा जमुना गाउँपालिका	३५०	७९९	४७	११९६
३०३	धादिङ	३०४०४	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	४२५	८५९	३६	१३२०
३०४	धादिङ	३०४०५	नेत्रावती डबजोड गाउँपालिका	३५०	५५८	५५	९६३
३०५	धादिङ	३०४०६	नीलकण्ठ नगरपालिका	४५०	१६२७	६२	२१३९
३०६	धादिङ	३०४०७	ज्वालामुखी गाउँपालिका	३७५	८६७	४९	१२९१
३०७	धादिङ	३०४०८	सिद्धलेक गाउँपालिका	३७५	८६८	४७	१२९०
३०८	धादिङ	३०४०९	बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका	४५०	१०७१	६१	१५८२
३०९	धादिङ	३०४१०	गजुरी गाउँपालिका	३७५	९८१	४०	१३९६
३१०	धादिङ	३०४११	गल्छी गाउँपालिका	३७५	९४६	३७	१३५८
३११	धादिङ	३०४१२	थाक्रे गाउँपालिका	३५०	११०८	४५	१५०३
३१२	धादिङ	३०४१३	धुनीवेशी नगरपालिका	३२५	१०४८	५१	१४२४
३१३	नुवाकोट	३०५०१	दुप्चेश्वर गाउँपालिका	३७५	४६०	४०	८७५
३१४	नुवाकोट	३०५०२	तादी गाउँपालिका	३००	४२५	६१	७८६
३१५	नुवाकोट	३०५०३	सुर्यगढी गाउँपालिका	३००	४०६	४७	७५३
३१६	नुवाकोट	३०५०४	बिदुर नगरपालिका	४५०	९९८	५२	१५००
३१७	नुवाकोट	३०५०५	किस्पाङ्ग गाउँपालिका	३००	४००	४८	७४८
३१८	नुवाकोट	३०५०६	म्यगड गाउँपालिका	३००	४००	४८	७४८
३१९	नुवाकोट	३०५०७	तारकेश्वर गाउँपालिका	३००	४००	३७	७३७
३२०	नुवाकोट	३०५०८	बेलकोटगढी नगरपालिका	४००	७६५	५०	१२१५
३२१	नुवाकोट	३०५०९	लिखु गाउँपालिका	३००	४३५	५७	७९२
३२२	नुवाकोट	३०५१०	पन्चकन्या गाउँपालिका	३००	४०६	४८	७५४
३२३	नुवाकोट	३०५११	शिवपुरी गाउँपालिका	३५०	४८०	५७	८८७
३२४	नुवाकोट	३०५१२	ककनी गाउँपालिका	३२५	५७६	६०	९६१
३२५	काठमाडौं	३०६०१	शङ्करपुर नगरपालिका	३२५	६१९	५०	९९४
३२६	काठमाडौं	३०६०२	कागेश्वरी मनहरा नगरपालिका	६००	११९८	५१	१८४९
३२७	काठमाडौं	३०६०३	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	६२५	१७९४	४७	२४६६
३२८	काठमाडौं	३०६०४	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका	७००	१८७९	५३	२६३२
३२९	काठमाडौं	३०६०५	टोखा नगरपालिका	६००	१७२८	५४	२३८२
३३०	काठमाडौं	३०६०६	तारकेश्वर नगरपालिका	६५०	१४८०	४९	२१७९
३३१	काठमाडौं	३०६०७	नागार्जुन नगरपालिका	५५०	१३३४	५८	१९४२
३३२	काठमाडौं	३०६०८	काठमाण्डौ महानगरपालिका	७७५	६०५८	३७	६८७०
३३३	काठमाडौं	३०६०९	किर्तिपुर नगरपालिका	४७५	१३४६	५४	१८७५
३३४	काठमाडौं	३०६१०	चन्द्रागिरी नगरपालिका	६००	१५४९	५६	२२०५
३३५	काठमाडौं	३०६११	दक्षिणकाली नगरपालिका	३२५	६२६	४४	९९५
३३६	भक्तपुर	३०७०१	चाँगुनारायण नगरपालिका	४७५	१११०	५२	१६३७
३३७	भक्तपुर	३०७०२	भक्तपुर नगरपालिका	४५०	१४६९	५६	१९७५
३३८	भक्तपुर	३०७०३	मध्यपुर थिमी नगरपालिका	५५०	१५०७	५०	२१०७

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
३३९	भक्तपुर	३०७०४	सूर्यविनायक नगरपालिका	६२५	१४०९	५५	२०८९
३४०	ललितपुर	३०८०१	महालक्ष्मी नगरपालिका	५७५	१२०७	४३	१८२५
३४१	ललितपुर	३०८०२	ललितपुर महानगरपालिका	७७५	३०२०	६३	३८५८
३४२	ललितपुर	३०८०३	गोदावरी नगरपालिका	५००	१३८१	४९	१९३०
३४३	ललितपुर	३०८०४	कोन्ज्योसोम गाउँपालिका	२७५	४२५	५७	७५७
३४४	ललितपुर	३०८०५	महाङ्काल गाउँपालिका	२७५	४२५	६०	७६०
३४५	ललितपुर	३०८०६	बागमती गाउँपालिका	३५०	३७६	५६	७८२
३४६	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०१	चौरीदेउराली गाउँपालिका	३००	४८९	५४	८४३
३४७	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०२	भुम्लु गाउँपालिका	३००	४५८	५४	८१२
३४८	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०३	मण्डन देउपुर नगरपालिका	३५०	६७६	५८	१०८४
३४९	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०४	बनेपा नगरपालिका	४२५	११०७	६०	१५९२
३५०	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०५	धुलिखेल नगरपालिका	३५०	७४५	६३	११५८
३५१	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०६	पाँचखाल नगरपालिका	४००	८०८	५३	१२६१
३५२	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०७	तेमाल गाउँपालिका	३००	५२२	४५	८६७
३५३	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०८	नमोबुद्ध नगरपालिका	३७५	६४०	५०	१०६५
३५४	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९०९	पनौती नगरपालिका	४५०	९३६	६१	१४४७
३५५	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९१०	बेथानचोक गाउँपालिका	३५०	४४१	५२	८४३
३५६	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९११	रोशी गाउँपालिका	३७५	६२१	४७	१०४३
३५७	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९१२	महाभारत गाउँपालिका	३५०	४३९	५९	८४८
३५८	काभ्रेपलाञ्चोक	३०९१३	खानीखोला गाउँपालिका	३५०	३७८	३८	७६६
३५९	रामेछाप	३१००१	उमाकुण्ड गाउँपालिका	५००	७१८	५३	१२७१
३६०	रामेछाप	३१००२	गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	३५०	७९२	४७	११८९
३६१	रामेछाप	३१००३	लिखु तामाकोसी गाउँपालिका	३५०	८४७	४५	१२४२
३६२	रामेछाप	३१००४	रामेछाप नगरपालिका	४२५	९९७	५५	१४७७
३६३	रामेछाप	३१००५	मन्थली नगरपालिका	४५०	१३७१	६२	१८८३
३६४	रामेछाप	३१००६	खाँडादेवी गाउँपालिका	३५०	९२५	४६	१३२१
३६५	रामेछाप	३१००७	दोरम्बा गाउँपालिका	३५०	७९५	४३	११८८
३६६	रामेछाप	३१००८	सुनापती गाउँपालिका	३००	७०७	४९	१०५६
३६७	सिन्धुली	३११०१	दुधौली नगरपालिका	६००	१०५२	६०	१७१२
३६८	सिन्धुली	३११०२	फिक्कल गाउँपालिका	३५०	४१९	५८	८२७
३६९	सिन्धुली	३११०३	तीनपाटन गाउँपालिका	४५०	७३३	४८	१२३१
३७०	सिन्धुली	३११०४	गोलन्जोर गाउँपालिका	३५०	४७६	४६	८७२
३७१	सिन्धुली	३११०५	कमलामाई नगरपालिका	६५०	११३३	५९	१८४२
३७२	सिन्धुली	३११०६	सुनकोशी गाउँपालिका	३५०	५२०	४८	९१८
३७३	सिन्धुली	३११०७	ध्याङलेख गाउँपालिका	३५०	३५०	५३	७५३
३७४	सिन्धुली	३११०८	मरिण गाउँपालिका	४७५	५७४	४७	१०९६
३७५	सिन्धुली	३११०९	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	४७५	५६७	४५	१०८७
३७६	मकवानपुर	३१२०१	ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका	३००	४००	३७	७३७
३७७	मकवानपुर	३१२०२	थाहा नगरपालिका	४००	७९६	४७	१२४३
३७८	मकवानपुर	३१२०३	कैलाश गाउँपालिका	४२५	५१३	५१	९८९
३७९	मकवानपुर	३१२०४	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका	४२५	५५८	५४	१०३७
३८०	मकवानपुर	३१२०५	मनहरी गाउँपालिका	४२५	७८८	४८	१२६१
३८१	मकवानपुर	३१२०६	हेटौडा उपमहानगरपालिका	८५०	२११८	४५	३०१३

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
३८२	मकवानपुर	३१२०७	भिमफेदी गाउँपालिका	४२५	५९७	४०	१०६२
३८३	मकवानपुर	३१२०८	मकवानपुरगढी गाउँपालिका	३७५	५८७	४१	१००३
३८४	मकवानपुर	३१२०९	बकैया गाउँपालिका	५२५	७४७	४८	१३२०
३८५	मकवानपुर	३१२१०	बागमती गाउँपालिका	५००	६३२	५५	११८७
३८६	चितवन	३१३०१	राप्ती नगरपालिका	५२५	१११२	३०	१६६७
३८७	चितवन	३१३०२	कालिका नगरपालिका	४५०	९००	५३	१४०३
३८८	चितवन	३१३०३	इच्छाकामना गाउँपालिका	३७५	५९४	६१	१०३०
३८९	चितवन	३१३०४	भरतपुर महानगरपालिका	९७५	२९३४	५६	३९६५
३९०	चितवन	३१३०५	रत्ननगर नगरपालिका	४७५	१२७९	६३	१८१७
३९१	चितवन	३१३०६	खैरहनी नगरपालिका	४२५	१०९१	५४	१५७०
३९२	चितवन	३१३०७	माडी नगरपालिका	४५०	७९१	५५	१२९६
३९३	गोरखा	४०१०१	चुमनुव्री गाउँपालिका	४७५	३४८	५४	८७७
३९४	गोरखा	४०१०२	अजिरकोट गाउँपालिका	३५०	६७८	५६	१०८४
३९५	गोरखा	४०१०३	बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका	४२५	९१२	५०	१३८७
३९६	गोरखा	४०१०४	धार्चे गाउँपालिका	५००	५१५	५२	१०६७
३९७	गोरखा	४०१०५	आरुघाट गाउँपालिका	३७५	८६३	५२	१२९०
३९८	गोरखा	४०१०६	भिमसेनथापा गाउँपालिका	३५०	८६०	५१	१२६१
३९९	गोरखा	४०१०७	सिरानचोक गाउँपालिका	३५०	९१०	४९	१३०९
४००	गोरखा	४०१०८	पालुङ्गटार नगरपालिका	४००	१२५०	४७	१६९७
४०१	गोरखा	४०१०९	गोरखा नगरपालिका	४५०	१६१३	६१	२१२४
४०२	गोरखा	४०११०	शहीद लखन गाउँपालिका	३७५	१००७	५२	१४३४
४०३	गोरखा	४०१११	गण्डकी गाउँपालिका	३७५	८८७	५७	१३१९
४०४	मनाङ	४०२०१	नार्पा भूमि गाउँपालिका	४७५	२२५	५७	७५७
४०५	मनाङ	४०२०२	मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका	४७५	२२५	४५	७४५
४०६	मनाङ	४०२०३	चामे गाउँपालिका	४७५	२२५	४३	७४३
४०७	मनाङ	४०२०४	नासो गाउँपालिका	४७५	२२५	४३	७४३
४०८	मुस्ताङ	४०३०१	लो घेकर दामोदरकुण्ड गाउँपालिका	४७५	२२५	५७	७५७
४०९	मुस्ताङ	४०३०२	घरपझोड गाउँपालिका	४२५	२८६	५१	७६२
४१०	मुस्ताङ	४०३०३	वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका	४७५	२२५	६२	७६२
४११	मुस्ताङ	४०३०४	लोमन्थाङ गाउँपालिका	४७५	२२५	४८	७४८
४१२	मुस्ताङ	४०३०५	थासाङ गाउँपालिका	३७५	३२५	५१	७५१
४१३	म्याग्दी	४०४०१	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	५००	३८९	५३	९४२
४१४	म्याग्दी	४०४०२	रघुगंगा गाउँपालिका	४५०	४२९	५२	९३१
४१५	म्याग्दी	४०४०३	धवलागिरी गाउँपालिका	५००	३८४	४७	९३१
४१६	म्याग्दी	४०४०४	मालिका गाउँपालिका	३५०	४८६	५३	८८९
४१७	म्याग्दी	४०४०५	मंगला गाउँपालिका	३००	४३९	५५	७९४
४१८	म्याग्दी	४०४०६	वेनी नगरपालिका	३५०	७६१	६३	११७४
४१९	कास्की	४०५०१	मादी गाउँपालिका	५००	४८२	४४	१०२६
४२०	कास्की	४०५०२	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	५२५	५५४	५८	११३७
४२१	कास्की	४०५०३	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	५२५	५९०	५७	११७२
४२२	कास्की	४०५०४	पोखरा महानगरपालिका	९७५	३९१३	४९	४९३७
४२३	कास्की	४०५०५	रूपा गाउँपालिका	३००	४२६	५२	७७८
४२४	लमजुङ	४०६०१	दोर्दी गाउँपालिका	४५०	४६५	५८	९७३

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
४२५	लमजुङ	४०६०२	मस्याङ्गदी गाउँपालिका	५००	४७९	५७	१०३६
४२६	लमजुङ	४०६०३	कन्होलासोथार गाउँपालिका	३२५	३७५	५४	७५४
४२७	लमजुङ	४०६०४	मध्यनेपाल नगरपालिका	३७५	५८०	४४	९९९
४२८	लमजुङ	४०६०५	बेंसीशहर नगरपालिका	४००	८६३	६३	१३२६
४२९	लमजुङ	४०६०६	सुन्दरबजार नगरपालिका	३२५	६५१	५७	१०३३
४३०	लमजुङ	४०६०७	राईनास नगरपालिका	३००	४८१	४७	८२८
४३१	लमजुङ	४०६०८	दुधपोखरी गाउँपालिका	३२५	३७५	३४	७३४
४३२	तनहुँ	४०७०१	भानु नगरपालिका	४२५	९०७	५५	१३८७
४३३	तनहुँ	४०७०२	ब्यास नगरपालिका	५५०	१२६२	४८	१८६०
४३४	तनहुँ	४०७०३	म्याग्दे गाउँपालिका	३७५	५६२	५५	९९२
४३५	तनहुँ	४०७०४	शुक्लागण्डकी नगरपालिका	४५०	९६५	४५	१४६०
४३६	तनहुँ	४०७०५	भिमाद नगरपालिका	३७५	६९१	४८	१११४
४३७	तनहुँ	४०७०६	घिरिङ्ग गाउँपालिका	३५०	४८४	४४	८७८
४३८	तनहुँ	४०७०७	ऋषिङ्ग गाउँपालिका	४००	५९०	४७	१०३७
४३९	तनहुँ	४०७०८	देवघाट गाउँपालिका	३५०	४३३	४९	८३२
४४०	तनहुँ	४०७०९	बन्दिपुर गाउँपालिका	३५०	५१०	४६	९०६
४४१	तनहुँ	४०७१०	आँबुखैरेनी गाउँपालिका	३७५	५३७	५५	९६७
४४२	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०१	गैडाकोट नगरपालिका	५००	११२०	४९	१६६९
४४३	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०२	बुलिङ्गटार गाउँपालिका	३५०	४७२	४६	८६८
४४४	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०३	बौदीकाली गाउँपालिका	३००	४२०	५०	७७०
४४५	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०४	हुप्सेकोट गाउँपालिका	३७५	५८५	५६	१०१६
४४६	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०५	देवचुली नगरपालिका	४५०	८७६	५८	१३८४
४४७	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०६	कावासोती नगरपालिका	५२५	११४९	५२	१७२६
४४८	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०७	मध्यविन्दु नगरपालिका	५२५	१००६	४८	१५७९
४४९	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	४०८०८	बिनयी त्रिवेणी गाउँपालिका	४५०	७४३	५७	१२५०
४५०	स्याङ्जा	४०९०१	पुतलीबजार नगरपालिका	४२५	९२७	६२	१४१४
४५१	स्याङ्जा	४०९०२	फेदीखोला गाउँपालिका	३००	४००	६३	७६३
४५२	स्याङ्जा	४०९०३	आँधिखोला गाउँपालिका	३००	४६१	६०	८२१
४५३	स्याङ्जा	४०९०४	अर्जुनचौपारी गाउँपालिका	३००	४४८	६२	८१०
४५४	स्याङ्जा	४०९०५	भीरकोट नगरपालिका	३२५	६१४	५६	९९५
४५५	स्याङ्जा	४०९०६	बिरुवा गाउँपालिका	३००	४९३	६२	८५५
४५६	स्याङ्जा	४०९०७	हरिनास गाउँपालिका	३००	४६६	४१	८०७
४५७	स्याङ्जा	४०९०८	चापाकोट नगरपालिका	३७५	६१५	४३	१०३३
४५८	स्याङ्जा	४०९०९	वालिङ्ग नगरपालिका	४५०	१०१६	६३	१५२९
४५९	स्याङ्जा	४०९१०	गल्याङ नगरपालिका	४००	८१०	५५	१२६५
४६०	स्याङ्जा	४०९११	कालीगण्डकी गाउँपालिका	३००	५६६	६५	९३१

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
४६१	पर्वत	४१००१	मोदी गाउँपालिका	३५०	५४१	४६	९३७
४६२	पर्वत	४१००२	जलजला गाउँपालिका	३२५	५४८	५५	९२८
४६३	पर्वत	४१००३	कुश्मा नगरपालिका	३५०	८४९	३७	१२३६
४६४	पर्वत	४१००४	फलेबास नगरपालिका	३२५	६००	४५	९७०
४६५	पर्वत	४१००५	महाशिला गाउँपालिका	२७५	४२५	४९	७४९
४६६	पर्वत	४१००६	बिहादी गाउँपालिका	३००	४००	४६	७४६
४६७	पर्वत	४१००७	पैयुँ गाउँपालिका	३००	४४१	५८	७९९
४६८	बागलुङ	४११०१	बागलुङ नगरपालिका	४००	११०४	६१	१५६५
४६९	बागलुङ	४११०२	काठेखोला गाउँपालिका	३२५	६०९	५४	९८८
४७०	बागलुङ	४११०३	ताराखोला गाउँपालिका	३५०	३५०	४२	७४२
४७१	बागलुङ	४११०४	तमानखोला गाउँपालिका	३२५	३७५	४९	७४९
४७२	बागलुङ	४११०५	ढोरपाटन नगरपालिका	४५०	५७४	४९	१०७३
४७३	बागलुङ	४११०६	निसीखोला गाउँपालिका	४२५	५२७	४६	९९८
४७४	बागलुङ	४११०७	बडिगाड गाउँपालिका	३७५	६७६	५७	११०८
४७५	बागलुङ	४११०८	गल्कोट नगरपालिका	४००	७११	५७	११६८
४७६	बागलुङ	४११०९	बरेङ गाउँपालिका	३००	४००	५३	७५३
४७७	बागलुङ	४१११०	जैमिनी नगरपालिका	३७५	६९२	४६	१११३
४७८	रुकुम (पूर्वी भाग)	५०१०१	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	५००	६४५	५३	११९८
४७९	रुकुम (पूर्वी भाग)	५०१०२	सिस्ने गाउँपालिका	४५०	६८७	५०	११८७
४८०	रुकुम (पूर्वी भाग)	५०१०३	भूमे गाउँपालिका	४००	६८८	५३	११४१
४८१	रोल्पा	५०२०१	सुनछहरी गाउँपालिका	४००	३६८	५६	८२४
४८२	रोल्पा	५०२०२	थबाङ्ग गाउँपालिका	३५०	३५०	४१	७४१
४८३	रोल्पा	५०२०३	परिवर्तन गाउँपालिका	३७५	४६८	५७	९००
४८४	रोल्पा	५०२०४	गगादेव गाउँपालिका	३७५	४५७	६०	८९२
४८५	रोल्पा	५०२०५	माडी गाउँपालिका	३५०	४२२	५२	८२४
४८६	रोल्पा	५०२०६	त्रिवेणी गाउँपालिका	४२५	५५४	५१	१०३०
४८७	रोल्पा	५०२०७	रोल्पा नगरपालिका	४५०	६७७	५९	११८६
४८८	रोल्पा	५०२०८	रुन्टीगढी गाउँपालिका	४२५	५९५	५६	१०७६
४८९	रोल्पा	५०२०९	सुनिल स्मृति गाउँपालिका	४००	५८७	६०	१०४७
४९०	रोल्पा	५०२१०	लुङ्ग्री गाउँपालिका	३७५	४८०	५५	९१०
४९१	प्यूठान	५०३०१	गौमुखी गाउँपालिका	३७५	५३५	५३	९६३
४९२	प्यूठान	५०३०२	नौबहिनी गाउँपालिका	४५०	५९४	५४	१०९८
४९३	प्यूठान	५०३०३	झिमरुक गाउँपालिका	३७५	६०९	४८	१०३२
४९४	प्यूठान	५०३०४	प्यूठान नगरपालिका	४२५	७६७	५५	१२४७
४९५	प्यूठान	५०३०५	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	४५०	६१०	५१	११११
४९६	प्यूठान	५०३०६	माण्डवी गाउँपालिका	३५०	३८८	५२	७९०
४९७	प्यूठान	५०३०७	मल्लरानी गाउँपालिका	३००	४५२	४५	७९७
४९८	प्यूठान	५०३०८	ऐरावती गाउँपालिका	३७५	५१८	४९	९४२
४९९	प्यूठान	५०३०९	सरुमारानी गाउँपालिका	३५०	४४७	५२	८४९
५००	गुल्मी	५०४०१	कालिगण्डकी गाउँपालिका	३५०	४८४	५५	८८९
५०१	गुल्मी	५०४०२	सत्यवती गाउँपालिका	३५०	५७६	५७	९८३
५०२	गुल्मी	५०४०३	चन्द्रकोट गाउँपालिका	३५०	५४२	४९	९४१
५०३	गुल्मी	५०४०४	मुसिकोट नगरपालिका	३७५	६९४	४९	१११८

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
५०४	गुल्मी	५०४०५	ईस्मा गाउँपालिका	३००	५०५	५५	८६०
५०५	गुल्मी	५०४०६	मालिका गाउँपालिका	३२५	५१६	६८	९०९
५०६	गुल्मी	५०४०७	मदाने गाउँपालिका	३२५	५२०	५४	८९९
५०७	गुल्मी	५०४०८	धुर्कोट गाउँपालिका	३००	५४०	६७	९०७
५०८	गुल्मी	५०४०९	रेसुङ्गा नगरपालिका	३५०	७१५	६३	११२८
५०९	गुल्मी	५०४१०	गुल्मी दरबार गाउँपालिका	३००	५४३	५०	८९३
५१०	गुल्मी	५०४११	छत्रकोट गाउँपालिका	३००	५३४	६३	८९७
५११	गुल्मी	५०४१२	रुरु क्षेत्र गाउँपालिका	३००	४८८	६१	८४९
५१२	अर्घाखाँची	५०५०१	छत्रदेव गाउँपालिका	३२५	६०३	६३	९९१
५१३	अर्घाखाँची	५०५०२	मालारानी गाउँपालिका	३७५	६४४	६०	१०७९
५१४	अर्घाखाँची	५०५०३	भुमिकास्थान नगरपालिका	३७५	६९५	६०	११३०
५१५	अर्घाखाँची	५०५०४	सन्धिखर्क नगरपालिका	४२५	८४९	५३	१३२७
५१६	अर्घाखाँची	५०५०५	पाणिनी गाउँपालिका	३७५	६३०	६९	१०७४
५१७	अर्घाखाँची	५०५०६	शितगंगा नगरपालिका	५५०	८४७	५४	१४५१
५१८	पाल्पा	५०६०१	रामपुर नगरपालिका	४२५	७५७	५४	१२३६
५१९	पाल्पा	५०६०२	पुर्वखोला गाउँपालिका	३५०	५०६	४७	९०३
५२०	पाल्पा	५०६०३	रम्भा गाउँपालिका	३००	५२२	५६	८७८
५२१	पाल्पा	५०६०४	बगनासकाली गाउँपालिका	३००	५५४	५९	९१३
५२२	पाल्पा	५०६०५	तानसेन नगरपालिका	४५०	१०५०	५५	१५५५
५२३	पाल्पा	५०६०६	रिब्दीकोट गाउँपालिका	३५०	४९३	५८	९०१
५२४	पाल्पा	५०६०७	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	३७५	६२८	५५	१०५८
५२५	पाल्पा	५०६०८	तिनाउ गाउँपालिका	४००	४९७	५०	९४७
५२६	पाल्पा	५०६०९	माथागढी गाउँपालिका	४२५	६०४	५०	१०७९
५२७	पाल्पा	५०६१०	निस्दी गाउँपालिका	३५०	५४५	४८	९४३
५२८	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०१	बर्दघाट नगरपालिका	५००	११४९	५१	१७००
५२९	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०२	सुनवल नगरपालिका	५००	१०९३	४७	१६४०
५३०	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०३	रामग्राम नगरपालिका	४७५	१११३	४८	१६३६
५३१	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०४	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	३५०	७४६	३८	११३४
५३२	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०५	सरावल गाउँपालिका	३७५	७८५	५२	१२१२
५३३	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०६	प्रतापपुर गाउँपालिका	३७५	८९१	४२	१३०८
५३४	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	५०७०७	सुस्ता गाउँपालिका	४२५	७४२	३९	१२०६
५३५	रुपन्देही	५०८०१	देवदह नगरपालिका	५००	१०३५	४७	१५८२
५३६	रुपन्देही	५०८०२	बुटवल उपमहानगरपालिका	८००	२०६९	५३	२९२२
५३७	रुपन्देही	५०८०३	सैनामैना नगरपालिका	५००	७३७	६०	१२९७
५३८	रुपन्देही	५०८०४	कन्चन गाउँपालिका	३७५	७५०	५३	११७८
५३९	रुपन्देही	५०८०५	गौडहवा गाउँपालिका	४००	८९२	४१	१३३३

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
५४०	रुपन्देही	५०८०६	सुद्धोधन गाउँपालिका	३७५	७६४	५०	११८९
५४१	रुपन्देही	५०८०७	सियारी गाउँपालिका	३७५	८२६	५२	१२५३
५४२	रुपन्देही	५०८०८	तिलोत्तमा नगरपालिका	६७५	१६७७	५५	२४०७
५४३	रुपन्देही	५०८०९	ओमसतिया गाउँपालिका	३७५	७६४	४८	११८७
५४४	रुपन्देही	५०८१०	रोहिणी गाउँपालिका	३७५	७७३	४२	११९०
५४५	रुपन्देही	५०८११	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	४५०	१२७५	५७	१७८२
५४६	रुपन्देही	५०८१२	मायादेवी गाउँपालिका	४००	९०९	३७	१३४६
५४७	रुपन्देही	५०८१३	लुम्बिनी साँस्कृतिक नगरपालिका	५२५	११९८	३८	१७६१
५४८	रुपन्देही	५०८१४	कोटहीमाई गाउँपालिका	३७५	८०७	३०	१२१२
५४९	रुपन्देही	५०८१५	सम्मरीमाई गाउँपालिका	३७५	११५०	४३	१५६८
५५०	रुपन्देही	५०८१६	मर्चवारी गाउँपालिका	३७५	७७५	४९	११९९
५५१	कपिलवस्तु	५०९०१	बाणगंगा नगरपालिका	६००	१३०२	६१	१९६३
५५२	कपिलवस्तु	५०९०२	बुद्धभूमी नगरपालिका	६००	११२२	५१	१७७३
५५३	कपिलवस्तु	५०९०३	शिवराज नगरपालिका	५७५	११३१	४६	१७५२
५५४	कपिलवस्तु	५०९०४	विजयनगर गाउँपालिका	४२५	७२५	५०	१२००
५५५	कपिलवस्तु	५०९०५	कृष्णनगर नगरपालिका	४५०	१०८०	५३	१५८३
५५६	कपिलवस्तु	५०९०६	महाराजगन्ज नगरपालिका	४७५	९५५	५६	१४८६
५५७	कपिलवस्तु	५०९०७	कपिलवस्तु नगरपालिका	५२५	१२७७	४०	१८४२
५५८	कपिलवस्तु	५०९०८	यसोधरा गाउँपालिका	३७५	७७२	४७	११९४
५५९	कपिलवस्तु	५०९०९	मायादेवी गाउँपालिका	४००	९०९	४५	१३५४
५६०	कपिलवस्तु	५०९१०	शुद्धोधन गाउँपालिका	४००	८४०	४१	१२८१
५६१	दाङ	५१००१	बंगलाचुली गाउँपालिका	४२५	५४९	५२	१०२६
५६२	दाङ	५१००२	घोराही उपमहानगरपालिका	९७५	२१२५	५५	३१५५
५६३	दाङ	५१००३	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	८५०	१९७६	५१	२८७७
५६४	दाङ	५१००४	शान्तिनगर गाउँपालिका	३७५	५९३	५८	१०२६
५६५	दाङ	५१००५	बबई गाउँपालिका	४५०	६१७	५०	१११७
५६६	दाङ	५१००६	दंगीशरण गाउँपालिका	३७५	५३५	५०	९६०
५६७	दाङ	५१००७	लमही नगरपालिका	५५०	९३२	५३	१५३५
५६८	दाङ	५१००८	राप्ती गाउँपालिका	४५०	८३८	६४	१३५२
५६९	दाङ	५१००९	गढवा गाउँपालिका	५२५	७९२	५३	१३७०
५७०	दाङ	५१०१०	राजपुर गाउँपालिका	५२५	५६८	४१	११३४
५७१	बाँके	५११०१	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	६२५	१०६८	४५	१७३८
५७२	बाँके	५११०२	कोहलपुर नगरपालिका	५७५	१२८५	५४	१९१४
५७३	बाँके	५११०३	बैजनाथ गाउँपालिका	४७५	१०३९	५३	१५६७
५७४	बाँके	५११०४	खजुरा गाउँपालिका	४७५	९८३	५९	१५१७
५७५	बाँके	५११०५	जानकी गाउँपालिका	३७५	७५३	४८	११७६
५७६	बाँके	५११०६	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका	६७५	२००६	४७	२७२८
५७७	बाँके	५११०७	डुडुवा गाउँपालिका	३७५	७१८	४१	११३४
५७८	बाँके	५११०८	नरैनापुर गाउँपालिका	४२५	६५६	४३	११२४
५७९	बर्दिया	५१२०१	बाँसगढी नगरपालिका	५२५	१०१७	५९	१६०१
५८०	बर्दिया	५१२०२	वारबर्दिया नगरपालिका	५५०	११४६	४२	१७३८
५८१	बर्दिया	५१२०३	ठाकुरबाबा नगरपालिका	४२५	८८९	५२	१३६६
५८२	बर्दिया	५१२०४	गेरुवा गाउँपालिका	३५०	७३९	३६	११२५

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
५८३	बर्दिया	५१२०५	राजापुर नगरपालिका	४७५	१०५८	६१	१५९४
५८४	बर्दिया	५१२०६	मधुवन नगरपालिका	४५०	९००	५१	१४०१
५८५	बर्दिया	५१२०७	गुलरीया नगरपालिका	५००	११७७	६०	१७३७
५८६	बर्दिया	५१२०८	बढैयाताल गाउँपालिका	४५०	९३८	५१	१४३९
५८७	डोल्पा	६०१०१	डोल्पो बुद्ध गाउँपालिका	४२५	२७५	५९	७५९
५८८	डोल्पा	६०१०२	शे फोक्सुण्डो गाउँपालिका	३२५	३७५	६०	७६०
५८९	डोल्पा	६०१०३	जगदुल्ला गाउँपालिका	२७५	४२५	५९	७५९
५९०	डोल्पा	६०१०४	मुङ्केचुला गाउँपालिका	३७५	३२५	४६	७४६
५९१	डोल्पा	६०१०५	त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका	४५०	४८९	४४	९८३
५९२	डोल्पा	६०१०६	ठुलीभेरी नगरपालिका	४७५	४५५	५१	९८१
५९३	डोल्पा	६०१०७	काइके गाउँपालिका	४७५	२२५	४८	७४८
५९४	डोल्पा	६०१०८	छार्का ताडसोड गाउँपालिका	४२५	२७५	५३	७५३
५९५	मुगु	६०२०१	मुगुमकार्मारोग गाउँपालिका	४७५	२८३	४७	८०५
५९६	मुगु	६०२०२	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	५२५	७८५	५३	१३६३
५९७	मुगु	६०२०३	सोरु गाउँपालिका	४५०	५३४	३६	१०२०
५९८	मुगु	६०२०४	खत्याड गाउँपालिका	४००	६७७	४४	११२१
५९९	हुम्ला	६०३०१	चंखेली गाउँपालिका	४७५	३०२	५०	८२७
६००	हुम्ला	६०३०२	खार्पुनाथ गाउँपालिका	४७५	३१८	५९	८५२
६०१	हुम्ला	६०३०३	सिमकोट गाउँपालिका	५००	५५५	६३	१११८
६०२	हुम्ला	६०३०४	नाम्खा गाउँपालिका	४७५	२२९	४५	७४९
६०३	हुम्ला	६०३०५	सर्केगाड गाउँपालिका	४५०	४४३	४०	९३३
६०४	हुम्ला	६०३०६	अदानचुली गाउँपालिका	३२५	३७५	३९	७३९
६०५	हुम्ला	६०३०७	ताँजाकोट गाउँपालिका	३२५	३७५	५२	७५२
६०६	जुम्ला	६०४०१	पातारासी गाउँपालिका	५००	५८४	३६	११२०
६०७	जुम्ला	६०४०२	कनका सुन्दरी गाउँपालिका	४००	५६५	५०	१०१५
६०८	जुम्ला	६०४०३	सिंजा गाउँपालिका	३५०	५३६	४८	९३४
६०९	जुम्ला	६०४०४	चन्दननाथ नगरपालिका	३७५	८४१	४०	१२५६
६१०	जुम्ला	६०४०५	गुठिचौर गाउँपालिका	५००	४७५	४५	१०२०
६११	जुम्ला	६०४०६	तातोपानी गाउँपालिका	५००	६०८	५२	११६०
६१२	जुम्ला	६०४०७	तिला गाउँपालिका	३५०	५७०	४०	९६०
६१३	जुम्ला	६०४०८	हिमा गाउँपालिका	३५०	४७९	५३	८८२
६१४	कालिकोट	६०५०१	पलाता गाउँपालिका	४५०	५६६	५१	१०६७
६१५	कालिकोट	६०५०२	पचाल झरना गाउँपालिका	३५०	५१२	५४	९१६
६१६	कालिकोट	६०५०३	रास्कोट नगरपालिका	३००	६१८	५८	९७६
६१७	कालिकोट	६०५०४	सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका	३५०	५२९	३४	९१३
६१८	कालिकोट	६०५०५	नरहरिनाथ गाउँपालिका	३७५	७५४	४६	११७५
६१९	कालिकोट	६०५०६	खाँडाचक्र नगरपालिका	३७५	७६७	४२	११८४
६२०	कालिकोट	६०५०७	तिलागुफा नगरपालिका	४००	६१८	५२	१०७०
६२१	कालिकोट	६०५०८	महावै गाउँपालिका	४२५	४०६	३८	८६९
६२२	कालिकोट	६०५०९	शुभ कालीका गाउँपालिका	३००	५६४	३६	९००
६२३	दैलेख	६०६०१	नौमुले गाउँपालिका	४००	४९२	४०	९३२
६२४	दैलेख	६०६०२	महाबु गाउँपालिका	३५०	४७२	४८	८७०
६२५	दैलेख	६०६०३	भैरवी गाउँपालिका	३५०	५०७	३३	८९०

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
६२६	दैलेख	६०६०४	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	३००	४४१	५१	७९२
६२७	दैलेख	६०६०५	आठबीस नगरपालिका	४००	५८९	४१	१०३०
६२८	दैलेख	६०६०६	चामुण्डा बिन्द्रासैनी नगरपालिका	३२५	५६०	३६	९२१
६२९	दैलेख	६०६०७	दुल्लु नगरपालिका	४००	७९४	४६	१२४०
६३०	दैलेख	६०६०८	नारायण नगरपालिका	३७५	६३७	५१	१०६३
६३१	दैलेख	६०६०९	भगवतीमाई गाउँपालिका	३५०	४५८	५६	८६४
६३२	दैलेख	६०६१०	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	३५०	४२८	५२	८३०
६३३	दैलेख	६०६११	गुराँस गाउँपालिका	३७५	५३५	५०	९६०
६३४	जाजरकोट	६०७०१	बारेकोट गाउँपालिका	५२५	४२१	५५	१००१
६३५	जाजरकोट	६०७०२	कुसे गाउँपालिका	४२५	४८२	४१	९४८
६३६	जाजरकोट	६०७०३	जुनीचाँद गाउँपालिका	४७५	४७६	५१	१००२
६३७	जाजरकोट	६०७०४	छेडागाड नगरपालिका	४५०	६७६	४७	११७३
६३८	जाजरकोट	६०७०५	शिवालय गाउँपालिका	३५०	३९२	४९	७९१
६३९	जाजरकोट	६०७०६	भेरीमालिका नगरपालिका	४५०	६९३	६४	१२०७
६४०	जाजरकोट	६०७०७	नलगाड नगरपालिका	४७५	५३४	५५	१०६४
६४१	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०१	आठबिसकोट नगरपालिका	५५०	६५१	५५	१२५६
६४२	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०२	सानीभेरी गाउँपालिका	३७५	५१०	५७	९४२
६४३	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०३	बाँफिकोट गाउँपालिका	३७५	४५६	४८	८७९
६४४	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०४	मुसिकोट नगरपालिका	४००	७२४	५६	११८०
६४५	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०५	त्रिवेणी गाउँपालिका	३२५	४८४	६२	८७१
६४६	रुकुम (पश्चिम भाग)	६०८०६	चौरजहारी नगरपालिका	३७५	६०७	६८	१०५०
६४७	सल्यान	६०९०१	दार्मा गाउँपालिका	३२५	४८५	६३	८७३
६४८	सल्यान	६०९०२	कुमाख गाउँपालिका	३७५	५७२	४३	९९०
६४९	सल्यान	६०९०३	बनगाड कुपिण्डे नगरपालिका	५००	६९८	५५	१२५३
६५०	सल्यान	६०९०४	सिद्धकुमाख गाउँपालिका	३००	४००	४४	७४४
६५१	सल्यान	६०९०५	बागचौर नगरपालिका	४००	७१४	४८	११६२
६५२	सल्यान	६०९०६	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	३७५	५२७	६०	९६२
६५३	सल्यान	६०९०७	शारदा नगरपालिका	४००	७२६	५१	११७७
६५४	सल्यान	६०९०८	कालिमाटी गाउँपालिका	५२५	५४२	५५	११२२
६५५	सल्यान	६०९०९	त्रिवेणी गाउँपालिका	३५०	४३२	५७	८३९
६५६	सल्यान	६०९१०	कपुरकोट गाउँपालिका	३५०	४६०	५३	८६३
६५७	सुर्खेत	६१००१	सिम्ता गाउँपालिका	४२५	६०९	३८	१०७२
६५८	सुर्खेत	६१००२	चिङ्गाड गाउँपालिका	३५०	४४२	४५	८३७
६५९	सुर्खेत	६१००३	लेकवेशी नगरपालिका	४००	६९५	५०	११४५
६६०	सुर्खेत	६१००४	गुर्भाकोट नगरपालिका	४७५	८६२	६१	१३९८
६६१	सुर्खेत	६१००५	भेरीगंगा नगरपालिका	४७५	८२३	४९	१३४७
६६२	सुर्खेत	६१००६	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	७५०	१६५९	५१	२४६०
६६३	सुर्खेत	६१००७	बराहताल गाउँपालिका	५२५	६०८	४५	११७८
६६४	सुर्खेत	६१००८	पञ्चपुरी नगरपालिका	५००	६८३	४२	१२२५
६६५	सुर्खेत	६१००९	चौकुने गाउँपालिका	४७५	५७९	४७	११०१
६६६	बाजुरा	७०१०१	हिमाली गाउँपालिका	५००	४०७	५४	९६१
६६७	बाजुरा	७०१०२	गौमुल गाउँपालिका	४२५	३९८	५३	८७६
६६८	बाजुरा	७०१०३	बुढीनन्दा नगरपालिका	४२५	६७८	४०	११४३

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
६६९	बाजुरा	७०१०४	स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका	३५०	५१५	४६	९११
६७०	बाजुरा	७०१०५	जगन्नाथ गाउँपालिका	३५०	४१४	४४	८०८
६७१	बाजुरा	७०१०६	बडिमालिका नगरपालिका	४००	६७७	४६	११२३
६७२	बाजुरा	७०१०७	खसड छेडेदह गाउँपालिका	३५०	६७१	४६	१०६७
६७३	बाजुरा	७०१०८	बुढीगंगा नगरपालिका	३२५	७६४	४९	११३८
६७४	बाजुरा	७०१०९	त्रिवेणी नगरपालिका	३५०	६६६	४७	१०६३
६७५	बझाङ	७०२०१	साइपाल गाउँपालिका	४७५	२२५	६१	७६१
६७६	बझाङ	७०२०२	बुंगल नगरपालिका	५५०	९८४	४२	१५७६
६७७	बझाङ	७०२०३	सूर्मा गाउँपालिका	४००	३८८	३९	८२७
६७८	बझाङ	७०२०४	तालकोट गाउँपालिका	४५०	४९५	५३	९९८
६७९	बझाङ	७०२०५	मष्टा गाउँपालिका	३५०	५७५	५३	९७८
६८०	बझाङ	७०२०६	जयपृथ्वी नगरपालिका	३७५	८२०	५९	१२५४
६८१	बझाङ	७०२०७	छबिस पाथिभरा गाउँपालिका	३५०	६२७	५७	१०३४
६८२	बझाङ	७०२०८	दुर्गाथली गाउँपालिका	३००	५२८	४७	८७५
६८३	बझाङ	७०२०९	केदारस्थुँ गाउँपालिका	३७५	७३४	५६	११६५
६८४	बझाङ	७०२१०	बित्थडचिर गाउँपालिका	३००	६३०	५०	९८०
६८५	बझाङ	७०२११	थलारा गाउँपालिका	३५०	६७२	४८	१०७०
६८६	बझाङ	७०२१२	खसडछान्ना गाउँपालिका	३५०	६१८	४२	१०१०
६८७	दार्चुला	७०३०१	ब्याँस गाउँपालिका	४७५	५०२	३१	१००८
६८८	दार्चुला	७०३०२	दुहुँ गाउँपालिका	२७५	५१३	४३	८३१
६८९	दार्चुला	७०३०३	महाकाली नगरपालिका	३७५	८८०	४९	१३०४
६९०	दार्चुला	७०३०४	नौगाड गाउँपालिका	३५०	६४२	५९	१०५१
६९१	दार्चुला	७०३०५	अपिहिमाल गाउँपालिका	४७५	३८४	६३	९२२
६९२	दार्चुला	७०३०६	मार्मा गाउँपालिका	४००	६४६	५४	११००
६९३	दार्चुला	७०३०७	शैल्यशिखर नगरपालिका	३७५	८५६	३८	१२६९
६९४	दार्चुला	७०३०८	मालिकार्जुन गाउँपालिका	३५०	६८५	४७	१०८२
६९५	दार्चुला	७०३०९	लेकम गाउँपालिका	३००	६५१	४८	९९९
६९६	बैतडी	७०४०१	डीलासैनी गाउँपालिका	३७५	५३८	३३	९४६
६९७	बैतडी	७०४०२	दोगडाकेदार गाउँपालिका	३७५	५६४	५०	९८९
६९८	बैतडी	७०४०३	पुचौडी नगरपालिका	४००	७३१	४०	११७१
६९९	बैतडी	७०४०४	सुर्नया गाउँपालिका	३५०	४६१	४३	८५४
७००	बैतडी	७०४०५	दशरथचन्द्र नगरपालिका	४००	७४३	४०	११८३
७०१	बैतडी	७०४०६	पन्चेश्वर गाउँपालिका	३५०	४५६	४०	८४६
७०२	बैतडी	७०४०७	शिवनाथ गाउँपालिका	३००	४१८	४९	७६७
७०३	बैतडी	७०४०८	मेलौली नगरपालिका	३७५	५२३	४७	९४५
७०४	बैतडी	७०४०९	पाटन नगरपालिका	४२५	६५८	४९	११३२
७०५	बैतडी	७०४१०	सिगास गाउँपालिका	४२५	५००	४३	९६८
७०६	डडेलधुरा	७०५०१	नवदुर्गा गाउँपालिका	३५०	४७५	५१	८७६
७०७	डडेलधुरा	७०५०२	अमरगढी नगरपालिका	३७५	५५३	६४	९९२
७०८	डडेलधुरा	७०५०३	अजयमेरु गाउँपालिका	३५०	४४४	५६	८५०
७०९	डडेलधुरा	७०५०४	भोगेश्वर गाउँपालिका	४००	३९४	५४	८४८
७१०	डडेलधुरा	७०५०५	परशुराम नगरपालिका	५५०	७०६	४७	१३०३
७११	डडेलधुरा	७०५०६	अलिताल गाउँपालिका	४००	४६७	६०	९२७

क्र. सं.	जिल्ला	सङ्केत नं.	स्थानीय तहको नाम	न्यूनतम	सुत्रमा आधारित	कार्य सम्पादनमा आधारित	जम्मा
७१२	डुङ्गेलधुरा	७०५०७	गन्यापधुरा गाउँपालिका	३५०	३९७	५२	७९९
७१३	डोटी	७०६०१	पुर्विचौकी गाउँपालिका	३७५	४९५	३९	९०९
७१४	डोटी	७०६०२	सायल गाउँपालिका	३७५	४३८	३९	८५२
७१५	डोटी	७०६०३	आदर्श गाउँपालिका	३७५	५१७	३३	९२५
७१६	डोटी	७०६०४	शिखर नगरपालिका	४५०	६४०	३४	११२४
७१७	डोटी	७०६०५	दिपायल सिलगढी नगरपालिका	४००	७५२	५२	१२०४
७१८	डोटी	७०६०६	के.आई.सिं. गाउँपालिका	३७५	४६९	५८	९०२
७१९	डोटी	७०६०७	बोगटान फुडिसल गाउँपालिका	४५०	४३४	५३	९३७
७२०	डोटी	७०६०८	बडीकैदार गाउँपालिका	४५०	४२८	४६	९२४
७२१	डोटी	७०६०९	जोरायल गाउँपालिका	५००	५२६	६२	१०८८
७२२	अछाम	७०७०१	पंचदेवल विनायक नगरपालिका	३७५	५३६	५७	९६८
७२३	अछाम	७०७०२	रामारोशन गाउँपालिका	३७५	५३१	५०	९५६
७२४	अछाम	७०७०३	मेल्लेख गाउँपालिका	४२५	५२१	३९	९८५
७२५	अछाम	७०७०४	साँफेबगर नगरपालिका	३७५	६७६	३७	१०८८
७२६	अछाम	७०७०५	चौरपाटी गाउँपालिका	३७५	५०८	५६	९३९
७२७	अछाम	७०७०६	मंगलसेन नगरपालिका	३७५	६५०	५७	१०८२
७२८	अछाम	७०७०७	बान्नीगढी जयगढ गाउँपालिका	३००	४२२	४३	७६५
७२९	अछाम	७०७०८	कमलबजार नगरपालिका	३७५	४९५	३४	९०४
७३०	अछाम	७०७०९	ढकारी गाउँपालिका	४२५	४५५	५५	९३५
७३१	अछाम	७०७१०	तुर्माखाँद गाउँपालिका	४२५	५२७	३६	९८८
७३२	कैलाली	७०८०१	मोहन्याल गाउँपालिका	५२५	५१३	४५	१०८३
७३३	कैलाली	७०८०२	चुरे गाउँपालिका	५२५	४८६	४७	१०५८
७३४	कैलाली	७०८०३	गोदावरी नगरपालिका	६५०	१३०८	५२	२०१०
७३५	कैलाली	७०८०४	गौरीगंगा नगरपालिका	५२५	१०५१	४६	१६२२
७३६	कैलाली	७०८०५	घोडाघोडी नगरपालिका	६२५	१२५३	४९	१९२७
७३७	कैलाली	७०८०६	बर्दगोरिया गाउँपालिका	३५०	६८७	४४	१०८१
७३८	कैलाली	७०८०७	लम्कि चुहा नगरपालिका	६००	१२४८	४७	१८९५
७३९	कैलाली	७०८०८	जानकी गाउँपालिका	४२५	९२६	५१	१४०२
७४०	कैलाली	७०८०९	जोशीपुर गाउँपालिका	३५०	७४६	४१	११३७
७४१	कैलाली	७०८१०	टिकापुर नगरपालिका	५२५	१२९२	४३	१८६०
७४२	कैलाली	७०८११	भजनी नगरपालिका	४५०	९४१	४१	१४३२
७४३	कैलाली	७०८१२	कैलारी गाउँपालिका	४७५	९१७	३६	१४२८
७४४	कैलाली	७०८१३	धनगढी उपमहानगरपालिका	८५०	१९०८	५१	२८०९
७४५	कञ्चनपुर	७०९०१	कृष्णपुर नगरपालिका	५५०	१०२७	३५	१६१२
७४६	कञ्चनपुर	७०९०२	शुक्लाफाँटा नगरपालिका	४५०	९१९	५१	१४२०
७४७	कञ्चनपुर	७०९०३	बेदकोट नगरपालिका	४५०	९६३	५४	१४६७
७४८	कञ्चनपुर	७०९०४	भिमदत्त नगरपालिका	६२५	१७४४	५५	२४२४
७४९	कञ्चनपुर	७०९०५	चाँदनी-दोधारा नगरपालिका	३७५	८१३	४६	१२३४
७५०	कञ्चनपुर	७०९०६	लालझाडी गाउँपालिका	३७५	५३५	४३	९५३
७५१	कञ्चनपुर	७०९०७	पुनर्वास नगरपालिका	४७५	९९७	४३	१५१५
७५२	कञ्चनपुर	७०९०८	बेलौरी नगरपालिका	४५०	१०११	४५	१५०६
७५३	कञ्चनपुर	७०९०९	बेलडाँडी गाउँपालिका	३२५	५३९	३९	९०३
जम्मा				३०८३००	५५७६७७	३६०६९	९०२०४६

च. वित्तीय समानीकरण अनुदान सम्बन्धी सुझाव

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा ३ को उपदफा (१) खण्ड (घ) मा नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई दिने अनुदान सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने काम, कर्तव्य र अधिकार यस आयोगको हुने व्यवस्था रहेको छ। अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २८ मा उक्त ऐन वा प्रचलित कानूनबमोजिम प्राप्त भएको अनुदानको रकम जुन प्रयोजनको लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। वित्तीय समानीकरण अनुदानको मूल उद्देश्य प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको फरकबाट सिर्जना हुने वित्तीय अन्तर घटाई सन्तुलन कायम गर्नु हो। नेपालको संविधान बमोजिम प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई प्रदान गरिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत अभावको समस्या घटाउन यो अनुदान हस्तान्तरण गरिन्छ।

उल्लिखित व्यवस्था बमोजिम नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई प्रदान गर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदान सम्बन्धमा देहाय बमोजिम सुझाव प्रदान गरिएको छ।

(१) समानीकरण अनुदान वापत प्राप्त हुने रकमलाई देहाय बमोजिमका विषय/क्षेत्रहरूमा उपयोग गर्न उपयुक्त हुने:

- सशर्त अनुदान, सम्पूरक अनुदान र विशेष अनुदानलाई संविधानको मर्म र भावनाबमोजिम वितरण गर्ने गरी व्यवस्थित गर्दै यस्ता अनुदानको परिमाणलाई न्यूनीकरण गर्दै त्यसबाट प्राप्त रकम समेतबाट परिपूर्ति हुन नसकेको प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको वित्तीय अन्तर (Fiscal Gap) परिपूर्ति गर्ने,
- नेपालको संविधानले सुरक्षित गरेका नागरिकका मौलिक हक कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्न तथा राज्यका निर्देशक सिद्धान्त अनुरूपको दिशामा अगाडि बढ्ने गरी प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउन,
- राष्ट्रिय रूपमा पछाडि परेका प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई राष्ट्रिय औषत स्तरको नजिक ल्याउन,
- समाजका सबै वर्ग, क्षेत्र, समुदाय, जातजाति, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत, अशक्त र असहायहरूको सशक्तीकरण गर्न,
- राष्ट्रिय मानदण्ड र राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा योगदान पुऱ्याउने,
- सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय सरकारको शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता अत्यावश्यक सेवा उपलब्ध गराउन, अन्य प्रदेश र अन्य स्थानीय सरकारसँग प्रतिस्पर्धा गर्दै सन्तुलित विकास गर्न गराउन, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारमा रहेको आर्थिक सामाजिक असमानता न्यूनीकरण गर्न, सडक, सिँचाइ, विद्युत, सञ्चार लगायतका पूर्वाधार विकास गर्न तथा संविधानले प्रत्याभूत गरेको खर्चको जिम्मेवारी पूरा गर्न,

- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले नागरिकहरूलाई सरकारी सेवाहरू न्यूनतम र समतामूलक रूपमा उपलब्ध गराउन र बासस्थानको आधारमा भेदभाव नहुने गरी प्रदान गर्न उपयुक्त मात्रामा स्रोत साधनहरू उपलब्ध गराउन,
  - संविधान तथा सम्बन्धित कानूनले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई दिएको जिम्मेवारी अनुरूप सेवा प्रवाह र विकास निर्माण गर्न,
- (२) अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ को उपदफा (४) मा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले आफूले उठाएको राजस्व र उक्त ऐन बमोजिम राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरी राजस्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले प्रशासनिक खर्च [पारिश्रमिक/सुविधा, मालसामान तथा सेवाको उपयोग (कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू बाहेक), अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खर्च, भ्रमण खर्च, विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको अध्ययन तथा भ्रमण खर्च, विविध खर्च, सभा सञ्चालन खर्च, निवृत्तिभरण तथा अशक्तवृत्ति, उपदान, सेवा निवृत्तको सञ्चित विदा, सेवा निवृत्तको औषधि उपचार, जग्गा/घर/सवारी साधन/मेशिनरी औजारको भाडा, राजस्व, न्यायिक तथा अन्य फिर्ता, भैपरी आउने चालु खर्च] जस्ता शीर्षक वा विषयमा वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको प्रयोग गर्न नहुने।
- (३) आर्थिक वर्षको अन्त्यमा फ्रिज नभई बाँकि भएको वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकम अर्को आर्थिक वर्षमा खर्च गर्दा वित्तीय समानीकरण अनुदान जुन प्रयोजनका लागि विनियोजन गरिएको हो सोही प्रयोजनमा मात्र खर्च गर्नुपर्ने। यस्तो रकम आन्तरिक आयको रूपमा गणना गरी चालु प्रकृतिका शीर्षकमा खर्च गर्न नहुने।
- (४) सङ्घीय संसदबाट पारित बजेटमा समावेश भएको सङ्घीय सञ्चित कोषबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान वापतको रकम आर्थिक वर्षको बीचमा कुनै पनि अवस्थामा कट्टा नगरिने सुनिश्चित गरिनुका साथै प्रत्येक पछिल्ला वर्षहरूमा बजेटको आकार बृद्धिको अनुपातमा यस्तो अनुदानको कुल परिमाण (सिलिङ्ग) बृद्धी हुने प्रवन्ध गरिनु अत्यावश्यक देखिन्छ।
- (५) आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्मपनि खर्च नभई बचत हुन आएको समानीकरण अनुदानको रकमलाई पछिल्लो आर्थिक वर्षमा आम्दानीको रूपमा गणना गरी प्रशासनिक खर्च समेत विनियोजन गर्ने गरेको पाईएको हुँदा यस्तो प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्ने प्रवन्ध गरिनु आवश्यक छ।
- (६) नेपालको संविधानको धारा ६० को उपधारा (४) बमोजिम नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। खर्चको आवश्यकता निर्धारणका लागि संविधान बमोजिम तहगत सरकारको कार्यजिम्मेवारीको अतिरिक्त तत् सम्बन्धी न्यूनतम मानदण्ड र आवधिक लक्ष्य तथा प्रति इकाई लागत आवश्यक पर्दछ। आयोगले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमतालाई थप वस्तुपरक ढङ्गबाट आँकलन गर्ने गरी विगतको अध्ययनलाई अद्यावधिक गर्ने कार्य गरिरहेको छ। तर, कतिपय कार्य जिम्मेवारीहरूको सम्बन्धमा न्यूनतम मानदण्ड तथा राष्ट्रिय, प्रादेशिक र स्थानीय

सरकारगत लक्ष्य निर्धारण भई नसकेको अवस्थामा खर्चको यथार्थ आवश्यकता आँकलन गर्न कठिनाइ भएको स्थिति छ। अतः तहगत सरकारको कार्य जिम्मेवारीहरू थप स्पष्ट पार्नुका साथै ती विषय भित्रका सेवाको न्यूनतम मानदण्ड, लक्ष्य र लागत लगायतका विषयहरू मूलतः सङ्घीय सरकारबाट निर्धारण गरिनु पर्दछ।

- (७) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई संविधानको अनुसूचीले प्रत्याभूत गरेको एकल अधिकार अन्तर्गतका मुख्य कार्य जिम्मेवारीहरू सम्पादन गर्नका लागि उपलब्ध गराइने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम आयोगबाट निर्धारण गरी सिफारिस गर्ने अवस्थामा नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारहरूलाई उपलब्ध गराउने अन्य अनुदान (सशर्त, समपूरक र विशेष) को रकमले के कति हृद्सम्म समानीकरण अनुदानको मूल उद्देश्य (समानीकरण गर्ने कार्य) मा सघाउ एवम् योगदान पुऱ्याउँछ भन्ने विषय आयोगलाई जानकारी नभईकन समानीकरण अनुदानको रकम निर्धारण हुने विद्यमान पद्धतिमा सुधार गरिनु पर्दछ।
- (८) नेपाल सरकारबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारमा हस्तान्तरण गरिने सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानहरूबाट समानीकरण अनुदानको उद्देश्यमा पर्ने प्रभाव र असरका बारेमा सङ्घ सरकारका विषयगत मन्त्रालय तथा अन्य निकायहरूले पर्याप्त ध्यान दिनुपर्ने। साथै, यसरी अन्य अनुदान (सशर्त, समपूरक र विशेष) मार्फत् समानीकरणको मूल उद्देश्यमा सघाउ पुऱ्याउने गरी हाल नेपाल सरकारबाट हस्तान्तरण गरिएका योजना, कार्यक्रम र बजेट आगामी दिनमा क्रमशः समानीकरण अनुदानमार्फत् कार्यान्वयन गर्ने गरी बाँडफाँट, वितरण र हस्तान्तरण गर्दै जाने नीति अवलम्बन गर्नु उपयुक्त हुन्छ।